

gemeente Tynaarlo

Voorjaarsbrief 2019

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk Zaaknummer:	Bijlage[n] 2
Behandeld door S.L. Duursema	Doorkiesnummer 0592 - 26 66 62	Vries 11-06-2019	

Aan: Gemeenteraad Tynaarlo
Postbus 5
9480 AA Vries

Onderwerp: Voorjaarsbrief 2019

Geachte raadsleden,

Hierbij presenteren we u de voorjaarsbrief 2019 als onderdeel van de voortgangsinformatie in de planning & control cyclus. In deze brief beschrijven wij de afwijkingen van de begroting 2019. Het doel hiervan is om de gemeenteraad kort en bondig te informeren over de stand van zaken met betrekking tot de diverse hoofdstukken en taakvelden. Wij vertrouwen erop u met deze voorjaarsbrief duidelijk te informeren. Waar nodig doen we voorstellen voor het bijstellen van de begroting 2019.

Beeld van de voorjaarsbrief

We kijken tevreden terug op de afgelopen periode. Zo weten we elkaar in de praktijk steeds beter te vinden. De ontwikkelrichting voor het centrum van Zuidlaren, woningbouw in Vries-Zuid en het opstellen van de Omgevingsvisie zijn hier voorbeelden van. Via intensieve participatietrajecten blijven we elkaar opzoeken. Ook in het sociaal domein werken we steeds nauwer samen met onze inwoners in onder andere het VN-panel.

In deze voorjaarsbrief passen we de begroting 2019 aan met een bedrag van € 224.000 positief. De meicirculaire 2019 heeft een aantal grote aanpassingen met zich meegebracht met veel invloed op de begroting 2019 en verder. De algemene uitkering en de afrekening van het BTW-compensatiefonds zijn negatief bijgesteld waardoor minder uitkering vanuit het gemeentefonds is te verwachten. Daarentegen worden incidenteel extra middelen voor het sociaal domein beschikbaar gesteld. Ondanks deze extra middelen blijven de budgetten binnen het sociaal domein onder druk staan. In de perspectievennota wordt ingegaan op het meerjarige perspectief van het sociaal domein. Verder zien wij in de voorjaarsbrief weinig grote afwijkingen.

<i>Postadres</i>	<i>Bezoekadres</i>	<i>Website</i>	<i>Bankrelaties</i>
Postbus 5, 9480 AA Vries	Kornoeljeplein 1, Vries	www.tynaarlo.nl	IBAN: NL02BNGH0285079050 IBAN: NL05BNGH0285079093 (belastingen en leges)
<i>Telefoonnummer</i>	<i>Faxnummer</i>	<i>E-mail</i>	BIC: BNGHNL2G
[0592] 26 66 62	[085] 20 84 923	info@tynaarlo.nl	

Proces

Het jaar 2018 hebben we afgesloten met het opstellen van de jaarrekening. Deze jaarrekening wordt door u behandeld op 25 juni 2019. Voor de raadsvergadering van 9 juli 2019 zal naast deze voorjaarsbrief 2019 ook de perspectievennota 2019 aan u worden aangeboden ter behandeling. In deze voorjaarsbrief worden de lopende begroting en de planning van het jaar 2019 gemonitord en waar nodig worden voorstellen voor het bijstellen van de begroting 2019 gedaan. In de perspectievennota 2019 worden de perspectieven voor de komende jaren in beeld gebracht. Daarmee wordt een kader aangegeven voor de op te stellen begroting 2020 en de meerjarenraming 2021 – 2023.

Totaaloverzicht aanpassingen

In de tabel hierna is een samenvatting opgenomen van de voorstellen tot financiële bijstellingen die we in deze voorjaarsbrief doen. Een toelichting per hoofdstuk is in het vervolg van de brief opgenomen. In bijlage 1 is een gedetailleerd overzicht van de aanpassingen in de exploitatie opgenomen zoals die in deze voorjaarsbrief worden voorgesteld.

Toelichting aanpassing exploitatie

Voor het verhogen van de inzichtelijkheid en het vergroten van de leesbaarheid lichten we in principe alleen financiële afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Om diezelfde reden geven we ook geen tekstuele toelichting op de volgende typen financiële wijzigingen:

- Budgettair neutrale wijzigingen als gevolg van een ontvangen subsidie met daartegenover een hiermee verplicht samenhangende uitgave;
- Budgettair neutrale verschuivingen tussen clusters;
- Budgettair neutrale technische wijzigingen;
- Aanpassingen van de kapitaallasten.

Overzicht aanpassingen op hoofdstukniveau

Hoofdstuk	Lasten of Baten	2019	2020	2021	2022
<i>Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning</i>	<i>Lasten</i>	-923.000	-123.000	-123.000	-123.000
	<i>Baten</i>	1.443.000	138.000	138.000	3.000
<i>Hoofdstuk 1 Veiligheid</i>	<i>Lasten</i>	-62.000	-15.000	-15.000	-15.000
	<i>Baten</i>	-1.000	-9.000	-9.000	-9.000
<i>Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer</i>	<i>Lasten</i>	414.000			
	<i>Baten</i>	10.000			
<i>Hoofdstuk 3 Economie</i>	<i>Lasten</i>	-134.000	6.000	6.000	6.000
	<i>Baten</i>	20.000	40.000	40.000	40.000
<i>Hoofdstuk 4 Onderwijs</i>	<i>Lasten</i>	952.000	21.000	21.000	21.000
	<i>Baten</i>	54.000	54.000	54.000	54.000
<i>Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie</i>	<i>Lasten</i>	-307.000	-243.000	-143.000	-8.000
	<i>Baten</i>	70.000	80.000	-20.000	-20.000
<i>Hoofdstuk 6 Sociaal domein</i>	<i>Lasten</i>	-1.218.000	-30.000		
	<i>Baten</i>				
<i>Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu</i>	<i>Lasten</i>	-13.000	-41.000	-41.000	-41.000
	<i>Baten</i>	-109.000			
<i>Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>	<i>Lasten</i>	28.000			
	<i>Baten</i>				
Totale afwijking		224.000	-122.000	-92.000	-92.000

+ is voordeel, - is nadeel

Afgrond op € 1.000

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning	7
Hoofdstuk 1 Veiligheid	10
Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer en waterstaat	12
Hoofdstuk 3 Economie	13
Hoofdstuk 4 Onderwijs	16
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie	17
Hoofdstuk 6 Sociaal domein	20
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu	24
Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	26
Kredieten	29
Voorstellen voor besluitvorming	35
Bijlage 1: Bijstelling begroting 2019	37
Bijlage 2: Monitor Sociaal Domein	41

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

Wegwijs in een dynamische omgeving en duurzaam en degelijk financieel beleid

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Digitale dienstverlening

In 2017 is besloten om de i-burgerzaken app van Pink Roccade aan te schaffen en te implementeren. Dit zorgt ervoor dat de dienstverlening 24/7 vanaf elke gewenst apparaat en locatie geleverd kan worden. De inwoners weten deze digitale dienstverlening steeds beter te vinden. De aankomende jaren worden deze digitale applicaties verder uitgebouwd.

Gemeenschappelijke regelingen

Wij hebben als gemeente te maken met een groot aantal verbonden partijen, die een deel van onze gemeentelijke taken uitvoeren. Voor deze taken ontvangen zij van ons een bijdrage. Wij constateren op basis van de begrotingen 2020 van de gemeenschappelijke regelingen dat de gemeentelijke bijdrage stijgt de komende jaren.

In deze voorjaarsbrief hebben wij alleen de bijstellingen van de gemeentelijke bijdragen opgenomen die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2019. De bijstellingen van de gemeentelijke bijdragen vanaf 2020 nemen wij op in de perspectievennota.

Actualisatie exploitatie 2019

Accountantskosten

De kosten van de accountant zijn structureel te laag begroot. Op basis van het contract zijn de kosten € 32.000 hoger, dan op dit moment in de begroting is opgenomen. Voorgesteld wordt dit in de voorjaarsbrief structureel op te lossen. Dit heeft een structureel nadeel van € 32.000 aan de lastenkant tot gevolg.

Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers in relatie tot de raad

Het nieuwe rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers heeft gevolgen voor de vergoedingen aan de raad. Om de financiële gevolgen voor onze gemeente in kaart te brengen is een doorrekening gemaakt. Met dit besluit is gekomen tot zoveel mogelijk geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden die beter passen bij de bestuurlijke verantwoordelijkheden. Dit besluit brengt structurele lasten met zich mee van € 40.000.

Uitbreiding formatie griffie

Ten behoeve van de formatie van de griffie wordt een uitbreiding van de formatie voorgesteld. De extra structurele personele lasten bedragen € 34.000.

Verkiezingen

Dit jaar worden in totaal drie verkiezingen georganiseerd, een applicatie geïmplementeerd en meegedaan aan het experiment centraal tellen. Om dit te bewerkstelligen is bij de begroting 2019 incidenteel € 93.000 beschikbaar gesteld. Deze verschillende ontwikkelingen en uitdagingen hebben geleid tot extra benodigde ondersteuning en een sterkere toename van de kosten dan vooraf verwacht. De verwachte extra uitgaven hiervoor bedragen € 50.000. Via het gemeentefonds wordt een bijdrage geleverd voor het organiseren van de waterschapsverkiezingen en voor deelname aan het experiment centraal tellen.

Rente grondbedrijf

In de begroting 2019 was een hogere boekwaarde opgenomen ten opzichte van de werkelijke boekwaarde op 01-01-2019. De lagere boekwaarde is te verklaren door de verkoop van diverse gronden. Dit heeft tot gevolg dat minder rente aan het grondbedrijf wordt toegerekend. Dit levert een nadeel op voor de algemene dienst van € 66.000.

Leningen

Omdat verschillende investeringen later worden uitgevoerd dan in de begroting 2019 was voorzien ontstaat een voordeel op de financieringsbehoefte. Leningen kunnen in een later stadium worden afgesloten. Daarnaast is op dit moment sprake van een negatieve rente op kortlopende financiering, terwijl we in de begroting 2019 rekening hadden gehouden met een rente op kortlopende financiering van 1%. De totale actualisatie van de financieringsbehoefte levert een incidenteel voordeel op van € 150.000 op de langlopende leningen en € 75.000 op de kortlopende leningen. Bij het opstellen van de begroting 2020 wordt de financieringsbehoefte voor de komende jaren opnieuw bepaald. En wordt de financieringslast 2020 en verder op basis van deze actualisatie in de begroting 2020 opgenomen.

Dividend BNG en Enexis

De dividenduitkering van de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten) is € 74.000 hoger dan in de begroting opgenomen. De dividenduitkering van Enexis is € 7.000 hoger dan in de begroting opgenomen. Dit leidt tot een incidenteel voordeel aan de batenkant van € 81.000.

Onroerend zaakbelasting

Het taakveld OZB eigenaren-woningen laat een voordeel zien van € 107.000. De reden hiervan is de waardestijging van het woningareaal. Zowel door een hogere stijging, dan geraamd, van de waarde van de bestaande woningen, als door waardevermeerdering door nieuwbouw en verbouw van woningen.

Projectteam belastingen

Het projectteam 'belastingen waarden objecten' is uitgesteld. Momenteel wordt een nieuwe aanvraag voorbereid. Het restant van het bedrag voor dit project kan voor 2019 vrijvallen. Zodra meer duidelijkheid is over de kosten van dit project wordt een nieuwe aanvraag gedaan. Dit leidt tot een incidenteel voordeel aan de lastenkant van € 47.000.

Algemene uitkering

De meicirculaire 2019 geeft in totaal een bijstelling van de uitkeringen in 2019 van € 1.227.000 positief aan de batenkant. Deze bijstelling bestaat op hoofdlijnen uit de volgende onderdelen:

Wijzigingen in de uitkeringsfactor/-basis	- € 129.000
Taakmutaties	+ € 1.055.000
Decentralisatie uitkeringen	+ € 224.000
Integratie uitkeringen	+ € 82.000
WOZ-waarden mutaties	- € 5.000

De meest opvallen mutaties zijn (1) de negatieve ontwikkeling van het accres, inclusief afrekening over 2018 (- €340.000). Dit komt doordat de rijksuitgaven lager waren t.o.v. de begroting en een lagere compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen. (2) De negatieve bijstelling van het BTW-compensatiefonds (- € 113.000) en (3) extra middelen voor het sociaal domein (€ 1.361.000, bestaande uit diverse decentralisatie/integratie uitkeringen, loon- en prijsbijstellingen en extra middelen voor de jeugdzorg). Deze mutaties worden aan de batenkant verwerkt.

Een groot deel van de bijstellingen van de meicirculaire worden ook als last opgenomen in de begroting omdat de middelen ook daadwerkelijk als dekking voor uitgaven wordt ingezet. Van de totale mutaties wordt € 1.420.000 als last verdeeld over de gemeentelijke begroting 2019. Per saldo hebben de mutaties van de meicirculaire een negatief effect op de begroting 2019 van € 194.000.

Het effect van de meicirculaire wordt incidenteel in het lopende begrotingsjaar verwerkt. De structurele effecten worden opgenomen in de perspectievennota.

Schommelfonds

In de begroting 2019 is een bedrag van € 500.000 opgenomen voor het opvangen van schommelingen van de gemeentefondsuitkeringen, het schommelfonds. Voorgesteld wordt het schommelfonds in te zetten om de negatieve ontwikkeling van het accres (- € 340.000) en de negatieve bijstelling van het BTW-compensatiefonds (- € 113.000) op te vangen. Met deze vrijval is het saldo van het schommelfonds zodanig beperkt (€ 47.000) dat wordt voorgesteld het volledige bedrag vrij te laten vallen.

Verzekeringen

In het boekjaar 2019 wordt in totaal een afwijking van € 55.000 verwacht op de verzekeringspremies. Dit komt doordat één van de verzekeringen in premie is verdubbeld door geclaimde schades. Daarnaast zijn de premies gestegen vanwege aanschaf van nieuw materieel. Voor 2020 worden een aantal verzekeringen opnieuw aanbesteed. Naar aanleiding hiervan wordt verwacht dat een voordeel behaald gaat worden. Daarom wordt dit nu incidenteel verwerkt en geeft dit een incidenteel nadeel aan de lastenkant van € 45.000 in 2019. Het overige deel, €10.000, wordt als structureel nadeel aan de lastenkant opgenomen.

Aanpassing kapitaallasten

Door achterblijvende investeringen ten opzichte van de begroting vallen geraamde kapitaallasten vrij. Deze afwijkingen zijn meestal het gevolg van vertraging in de uitvoering. De vrijval van kapitaallasten komt in (bijna) alle taakvelden/hoofdstukken voor. Deze afwijkingen worden daarom in de verschillende hoofdstukken niet nader toegelicht. Per saldo valt € 129.000 aan kapitaallasten vrij, dit geeft een incidenteel voordeel aan de lastenkant.

In de gehele begroting vallen meer kapitaallasten vrij. Voor deze lasten geldt dat hier een voorziening/reserve tegenover staat. Dit betekent dat de vrijvallende kapitaallast wordt verrekend met de gekoppelde voorziening/reserve. Hierdoor zijn deze wijzingen per saldo budgetneutraal. Het gaat daarbij om projecten in het kader van afval, riolering, wegen of het accommodatiebeleid. Tezamen bedraagt deze verrekening € 875.000.

Negatief begrotingsresultaat

Bij de vaststelling van de begroting 2019 resteerde een negatief begrotingsresultaat van € 105.000. Dit bedrag wordt met voorgestelde wijziging incidenteel aan de ARG1 onttrokken.

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

Veiligheid maak je samen

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Ondermijning

Het ondermijningsbeeld van Noord-Drenthe (gemeenten Tynaarlo, Noordenveld en Aa en Hunze) is gereed. Deze is behandeld in de driehoek (gemeente, openbaar ministerie en politie). Daarnaast wordt momenteel een onderzoek uitgevoerd naar ondermijning en de meldingsbereidheid van inwoners van de gemeente Tynaarlo. De input vanuit het ondermijningsbeeld en het onderzoek wordt nu vertaald naar een uitvoeringsprogramma. Ook wordt een informatieavond over ondermijning georganiseerd voor de gemeenteraad.

Tactisch VeiligheidsOverleg (TVO)

In 2019 is de gemeente Tynaarlo, onder regie en voorzitterschap van de medewerkers veiligheid, gestart met het TVO. Bij een sociaal maatschappelijk veiligheidsincident/probleem, of bij de dreiging daarvan, probeert het TVO het incident of probleem op tactisch/strategisch niveau in goede banen te leiden of te voorkomen. Daarnaast volgt en bespreekt het TVO de trends, ontwikkelingen en thema's op het brede veiligheidsterrein. Er wordt nauw samengewerkt met de politie, het sociaal team, CJG, het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe en het OGGZ, zowel planmatig als operationeel.

Het TVO zorgt voor goede informatie-uitwisseling en samenwerking tussen betrokken partijen. Met name de verbinding tussen zorg en veiligheid is erg effectief. De eerste resultaten van het TVO zijn zeer positief en veelbelovend.

Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD)

Het veiligheidshuis heet sinds 2019 het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD). De gemeente Tynaarlo maakt veelvuldig gebruik van het ZVHD. Hierbij is er een sterke verbinding tussen het TVO en het ZVHD. Onder andere door het inzetten van een persoonsgebonden aanpak (PGA). Deze aanpak richt zich op personen die zich veelvuldig schuldig maken aan strafbare feiten en voor veel overlast zorgen. Binnen de PGA wordt een integrale aanpak ontwikkeld en wordt door alle betrokken partijen extra ingezet op de aanpak van deze personen.

Buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA)

Recent zijn in onze gemeente twee extra nieuwe BOA's gestart. Zij zijn al aangesteld als toezichthouder en op dit moment wordt hun BOA-aanstelling voor de gemeente Tynaarlo geregeld. Zij draaien voor 20 uur in de week diensten. Deze diensten worden voornamelijk ingedeeld in de avonden en het weekend.

Verkeersveiligheid

In het eerste kwartaal is gestart met het maken van een verkeersveiligheidsanalyse op Noord-Drents niveau. In deze analyse worden de grootste en gevaarlijkste locaties per gemeente in beeld gebracht. Na deze analyse wordt per locatie gekeken naar mogelijke aanpassingen en handhaving.

Ruiming explosieven Groningen Airport Eelde (GAE)

Bij verkenningswerkzaamheden voor de bouw van een zonnepark op het vliegveld zijn meerdere explosieven gevonden, waaronder twee vliegtuigbommen (250kg) uit de tweede wereldoorlog. Deze zijn in samenwerking met GAE, de EOD en Koninklijke Marechaussee geruimd en tot ontploffing gebracht.

Aardbevingen

In het mijnbouwdossier komt het college op voor het belang van Tynaarlo en haar inwoners. Wij zijn primair van mening dat de veiligheid nooit in het geding mag zijn. En dat derden (burgers, bedrijven, gemeente) niet de dupe mogen worden van deze activiteiten of de gevolgen daarvan. Ook eventuele nadelige gevolgen voor natuur en milieu moeten worden voorkomen. Dit betekent ook dat schademeldingen op een vlotte, adequate en ruimhartige manier onder publieke regie moeten worden afgehandeld.

Actualisatie exploitatie 2019

Bijdrage Veiligheidsregio Drenthe

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2018 heeft de VRD gerapporteerd dat extra kosten zijn gemaakt ten opzichte van de begroting. Het negatief resultaat is onttrokken aan de reserves. Om de reserves weer aan te vullen wordt aan de deelnemers een extra bijdrage gevraagd. Voor gemeente Tynaarlo betekent dit een extra bijdrage van € 22.000. Dit geeft een incidenteel nadeel aan de lastenkant.

Bijdrage Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe

Het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe heeft diverse verbetervoorstellen voorgesteld voor verdere ontwikkeling. De verbetervoorstellen omvatten onder andere het versterken van de zorgpijlen, wijzigen van de naam, toename van de formatie voor informatiemakelaars en het verbeteren van de positie van gemeenten en partners in de planning en control cyclus. De extra bijdrage van € 14.000 wordt voor 4 jaar verstrekt en vervalt daarna. Dit leidt tot een nadeel aan de lastenkant voor een periode van 4 jaar.

Ruimen explosieven

Bij het terrein van Groningen Airport Eelde zijn explosieven aangetroffen en vervolgens geruimd. De kosten voor de gemeente bedragen € 12.000. Dit leidt tot een incidenteel nadeel aan de lastenkant in 2019. Via het gemeentefonds (bommenregeling) kan een bijdrage van 70% worden ontvangen voor de gemaakte kosten. Deze aanvraag moet met een raadsbesluit gedaan worden en wordt daarom in 2019 apart aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd.

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

Een goed vervoersnetwerk voor een leefbare gemeente

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Haltevoorziening Visio De Brink

Het aanleggen van de “buslus” aan de Groningerstaat, ter hoogte van Visio De Brink vindt in 2019 plaats. Alle voorbereidende werkzaamheden zijn verricht. Wij hebben de grond gekocht voor het aanleggen van de lus. De kosten hiervan worden door Visio De Brink gecompenseerd. Ook de provincie Drenthe draagt bij aan het project. Een vooruitgang voor de mensen met een beperking die in deze omgeving wonen en straks eenvoudiger met het openbaar vervoer kunnen reizen.

Beheerplan Openbare Ruimte (BOR)

Wij zijn gestart met het opstellen van een beheerplan voor de openbare ruimte. Dit hangt samen met de in de begroting 2019 opgenomen actie dat we de BOR-systematiek evalueren en updaten. De gemeenteraad wordt meegenomen in het proces voor het opstellen van het beheerplan en wordt hierover in de tweede helft van 2019 geïnformeerd.

Onderhoud en investering in bruggen (kunstwerken)

In 2019 wordt een aantal houten bruggen vervangen in Zeegse en Eelde. Ook wordt het beton en de bewapening bij zes bruggen gedeeltelijk vervangen, waardoor de bruggen weer een tijd mee kunnen. Bij het instellen van nieuwe kredieten, verderop in deze voorjaarsbrief, is aangegeven welke bruggen het betreft. In 2015 heeft de gemeenteraad al geld beschikbaar gesteld voor onderhoud en investeringen in kunstwerken. Met deze werkzaamheden wordt een stap gezet in het op orde houden van onze activa.

Bij het opstellen van de begroting voor 2020 is in beeld gebracht welke kunstwerken de komende jaren aan vervanging of groot onderhoud toe zijn. Deze werkzaamheden worden opgenomen in de investeringsplanning en het beheerplan voor de openbare ruimte.

Fietspaden en knelpunten in wegen

Er wordt gewerkt aan het “Fietspaden, wegen en knelpuntenplan (FWK)”. Niet alle wensen rond fietspaden, wegen en knelpunten kunnen of moeten ineens gerealiseerd worden. Wel hebben we straks in beeld waar alle wensen liggen. In de perspectievennota wordt uitgebreider stilgestaan bij het FWK-plan.

Duurzame verlichting

Het ambitiesdocument voor het verduurzamen van de openbare verlichting is in concept klaar. De investeringen voor het vervangen van lichtmasten en armaturen zijn in beeld gebracht. Op het moment dat de masten en armaturen worden vervangen, wordt een krediet aan de gemeenteraad gevraagd. Bij het voorbereiden van een project kan ook worden gekozen voor “donker”. De lichtmasten worden in dat geval niet vervangen.

Actualisatie exploitatie 2019

Onderhoud wegen

Voor de kosten van het onderhoud en investeringen in wegen, zijn in 2015 extra middelen beschikbaar gesteld. De kredieten die voor de werkzaamheden beschikbaar zijn gesteld, zijn nog niet afgesloten. Dit betekent dat een deel van de kapitaallasten incidenteel vrij kan vallen. Dit levert een incidenteel voordeel aan de lastenkant op van € 353.000.

Hoofdstuk 3 || Economie

Inzetten op lokale en regionale economie

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Economisch beleid en dienstverlening aan ondernemers

Naar aanleiding van het rekenkameronderzoek over het economisch beleid en vestigingsklimaat in de gemeente Tynaarlo, gaan we aan de slag met het formuleren van een uitvoeringsprogramma in 2020 voor het economisch beleid. Dit programma wordt opgenomen in de omgevingsvisie. Voor het onderdeel economie zal dat leiden tot een actieprogramma en geen uitgebreid beleidsdocument. Ook het onlangs gehouden onderzoek naar de MKB-vriendelijkste gemeente biedt hiervoor voldoende aanknopingspunten. Uit dit onderzoek bleek dat Tynaarlo ongewijzigd (laag) staat in de ranking. Dit gaan we samen met onze ondernemers doen.

Ondertussen gaan we door met het onderhouden van de contacten met ondernemers. Dit doen we door bedrijfsbezoeken af te leggen en zowel bestuurlijk als ambtelijk de ledenvergaderingen te bezoeken. Ieder kwartaal vindt overleg plaats met de besturen van de ondernemersverenigingen. Door meer persoonlijk contact is het mogelijk om de ondernemers beter te leren kennen, met ze mee te denken en een adviserende rol te vervullen.

Bedrijventerreinen

Alle kavels op Vriezerbrug zijn verkocht met uitzondering van de zichtlocatie van ca. 1 ha. En door verschillende (lokale) ondernemers is al concreet belangstelling getoond voor de locatie Vriezerbrug-zuid. Wij willen goede vestigingsmogelijkheden bieden voor lokale bedrijven. Daarom zullen we een nadere afweging maken over het al dan niet (deels) ontwikkelen van deze locatie. In principe nemen wij dit mee in het kader van de Omgevingsvisie. Voor een leefbare omgeving willen we bedrijven liever in het centrum (horeca en detailhandel) of op een gemeenschappelijk terrein, dan in de woonwijken. Deze gebieden en terreinen moeten, ook via het openbaar vervoer, goed bereikbaar zijn. Daarnaast kennen wij in onze gemeente een tweetal (boven) regionale bedrijvenlocaties, te weten GAE en Businesspark Ter Borch. Deze laatste locatie is sinds 2018 in uitgifte gebracht.

Bedrijvenregeling Drenthe

De provincie heeft € 2 miljoen beschikbaar gesteld voor een bedrijvenregeling gericht op het stimuleren van vestiging, groei en innovatie van bedrijven in Drenthe. Dit onder voorwaarde van gemeentelijke cofinanciering met eenzelfde bedrag. Door uw raad is hiervoor een bedrag van € 200.000 beschikbaar gesteld. Hierdoor ontstaat een subsidiepot van € 400.000, die benut kan worden voor de eigen ondernemers, maar ook voor nieuw-vestigingen op het voorterrein GAE en op Businesspark Ter Borch. De regeling loopt tot eind 2019. We gaan actief met de provincie in gesprek om de nog beschikbare middelen in te zetten.

Mooie en actieve kernen

De herinrichting van de openbare ruimte in het centrumgebied van Vries is afgerond. Datzelfde geldt voor de herinrichting van het centrum van Eelde. Voor het centrum van Zuidlaren is een participatieproces gestart. Zie hoofdstuk 8 van deze voorjaarsbrief voor een verdere toelichting op de Centrumontwikkeling Eelde en Zuidlaren.

In iedere kern zoeken we ook naar kansen en wensen om het dorp aantrekkelijker te maken met extra geld vanuit de motie bruisende kernen. Het tempo en de manier waarop is per kern verschillend en hangt ook af van de ontwikkeling van de centrumplannen. Voor iedere kern doorlopen we een afzonderlijk traject. In Vries zijn we ruim een jaar geleden gestart met een inventarisatie. Daar zijn ideeën genoemd die we nu met de indieners uitwerken, waarbij we ook aandacht hebben voor informatieverstrekking naar het dorp. We verwachten dat we de komende maanden de keuzes die voorliggen kunnen afwegen en een besluit wordt genomen tot uitvoering. In Eelde Paterswolde zijn we verkennend gestart, om te kijken hoe we in samenwerking met de lokale media kunnen komen tot een beeld van wensen in Eelde Paterswolde. Hiervoor zijn nu nog geen concrete voorstellen. We houden ook qua tempo rekening met de ontwikkeling van het cultuurhuis en de afronding van het centrumplan in Eelde. Voor Zuidlaren sluiten we aan bij de centrumplanontwikkeling. Dat gebeurt in de fase nadat de eerste keuzes rondom het gebruik van het PBH-terrein gemaakt zijn. Voor verdere informatie wordt verwezen naar hoofdstuk 8.

Breedband

Snel internet is een voorwaarde voor een leefbaar en vitaal platteland, waar de lokale economie ook een toekomst heeft. De twee particuliere initiatieven die in onze gemeente actief zijn, het Drents Glasvezel Collectief en Coöperatie Glasvezel Noord, willen zowel in de zogenaamde witte als grijze gebieden glasvezel aanleggen. Samen beslaan de twee initiatieven het gehele buitengebied en de kleine kernen in onze gemeente.

Op 26 februari 2019 heeft de gemeenteraad een besluit genomen om geld beschikbaar te stellen voor een eenmalige subsidie aan Glasvezel Buitenaf/RE-NET van in totaal € 797.499 voor de aanleg van een glasvezelnetwerk in witte gebieden. Van Coöperatie Glasvezel Noord verwachten wij dit jaar nog een subsidieaanvraag voor de witte adressen. Daarnaast verwachten wij van deze organisatie tegelijkertijd een aanvraag voor een lening voor investeringen in het glasvezelnetwerk in grijze gebieden.

Regiomarketing en toeristische informatievoorziening

In 2019 gaan wij verder met de regionale samenwerking op het gebied van toeristische informatievoorziening en promotie voor de regio. Marketing Drenthe werkt met een regio-indeling. Daarin heeft Tynaarlo een bijzondere positie omdat onze gemeente in twee regio's is ingedeeld. Door het samenwerken worden kennis en middelen gebundeld, waardoor meer bereikt kan worden. Zo werken wij samen aan het versterken van het merk van de regio door middel van Destination Branding. Hierbij kijken wij naar het profiel, de identiteit en de kwaliteiten van de regio, zodat op basis van het profiel betere en duidelijkere keuzes kunnen worden gemaakt voor de marketing, lokale toeristische informatievoorziening en productontwikkeling. Dit doen wij samen met lokale ondernemers.

Voor elke regio bekijken wij welke taken wij gezamenlijk kunnen oppakken. Een gezamenlijke website van de regio onder de website van Marketing Drenthe is gerealiseerd. De Hondsrug is reeds actief en in mei wordt de website van Kop van Drenthe gelanceerd. Een gezamenlijke Toeristisch Regisseur staat op het wensenlijstje.

Vitale Vakantieparken

Om de toeristisch recreatieve kwaliteit van de verblijfsrecreatie te versterken, werken wij samen met Recron, alle Drentse gemeenten en Provincie Drenthe aan het project Vitale Vakantieparken. Door het bezoeken van onze verblijfsrecreatieondernemers brengen wij het project op dit moment actief onder de aandacht.

Uitgelichte evenementen en lokale activiteiten

In april heeft voor de tweede keer het bevrijdingsfestival Amherst plaatsgevonden. Naast het defilé, de kampementen en de re-enactments was er deze keer tevens een pop-up museum. Dit museum was in de week voorafgaand aan het evenement al te bezoeken.

Op de brink van Zuidlaren is in maart het MTB-overzichtspaneel onthuld. Op dit paneel zijn de MTB routes in de regio vermeld. Het doel is een duidelijke informatievoorziening aan de inwoner en toerist én het stimuleren van herhaalbezoek doordat men ziet en ervaart wat er allemaal mogelijk is. Het bord in Zuidlaren is de eerste in de regio. In de loop van het jaar wordt het netwerk verder uitgerold..

Groningen Airport Eelde

Op 1 maart 2019 is de Raad van Commissarissen (RvC) van GAE afgetreden. Er zijn twee nieuwe commissarissen benoemd, die een opdracht hebben meegekregen. De opdracht omvat onder meer dat er weer een volwaardig functionerende RvC komt, dat gekeken wordt naar de aansturing van de luchthaven en naar vormen van samenwerking met andere luchthavens.

Het budget dat de aandeelhouders beschikbaar hebben gesteld voor de luchthaven bestaat uit drie delen: de NEDAB-kosten, de specifieke NEDAB-kosten voor de brandweerkazerne en de terminal en het routefonds. Aan de niet gelabelde NEDAB-kosten is tot nu toe minder betaald dan de vooraf ingeschatte € 3.000.000 per jaar.

De bouw van een nieuwe brandweerkazerne op GAE blijkt een stuk duurder dan aanvankelijk werd verwacht. Tegen de omgevingsvergunning is beroep ingesteld, dit betekent vertraging in de uitvoering. Er wordt nog kritisch naar de kosten gekeken.

In 2017 is besloten te komen tot een routefonds. Dit fonds is bedoeld om nieuwe zakelijke lijnen te helpen opstarten. Dit fonds is in 2018 fors uitgeput dan vooraf voorzien voor de hubs naar Kopenhagen en München. Nordica is met deze lijnen gestopt, de hub naar Kopenhagen is inmiddels weer opgestart door AIS Airlines. Zij hebben geen beroep gedaan op het routefonds.

Actualisatie exploitatie 2019

Groningen Airport Eelde

Over 2019 worden lasten gemaakt inzake de reguliere bijdrage voor NEDAB-kosten en bijdrage aan het routefonds. In 2017 is een reserve ingesteld om deze lasten te dekken. Met deze wijziging wordt het budget aan de reserve onttrokken en opgenomen in de exploitatie, per saldo is deze wijziging budgetneutraal. Op dit moment wordt een bijdrage van € 160.000 verwacht.

Toeristenbelasting

De verwachting is dat het aantal overnachtingen gaat toenemen, dit in lijn met het afgelopen jaar. Dit komt mede omdat het aantal overnachtingsmogelijkheden is gestegen. Dit heeft tot gevolg dat de geraamde opbrengsten aan toeristenbelasting structureel met € 40.000 verhoogd kan worden.

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

Een netwerk van goede, sterke scholen in gebouwen van deze tijd

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Goede schoolgebouwen

Wij vinden dat goede schoolgebouwen een voorwaarde zijn voor goed onderwijs. De plannen voor nieuwe schoolgebouwen staan in de steigers of zijn al gereed. In deze bestuursperiode worden bijna alle schoolgebouwen gerenoveerd of krijgen vervangende nieuwbouw.

We willen voor en tijdens het proces goed aandacht houden voor de communicatie met alle belanghebbenden. We maken hiervoor plannen en stellen geld beschikbaar. Als gemeente nemen we een regisserende rol om alle spelers te betrekken. We nemen de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur hierin niet over. Bijzondere aandacht gaat uit naar de sport- en onderwijsvoorzieningen die gepland staan op de Wenackers. Onlangs is bekend geworden dat het Harens Lyceum vertrekt uit Zuidlaren. Hiermee is een belangrijke pijler voor de ontwikkeling van de Wenackers verdwenen. Wij vinden het jammer dat deze keus gemaakt is, omdat we daarmee een voorziening in ons dorp verliezen. Voor het accommodatiebeleid in Zuidlaren betekent het dat, samen met alle betrokken scholen en sportverenigingen, opnieuw gekeken moet worden hoe het onderwijs en de sport gehuisvest moeten gaan worden. Eind 2019 is dit duidelijk.

Openbaar onderwijs

Vanuit onze verantwoordelijkheid voor het openbaar onderwijs houden we toezicht op stichting openbaar onderwijs Baasis. Via de jaarrekening en de begroting volgen we de ontwikkelingen van de stichting. Ook vindt periodiek overleg plaats. In verband met de herindeling Haren/Groningen wordt dit overlegorgaan opnieuw vorm gegeven.

Laaggeletterdheid

Het taalhuis wordt in geheel 2019 voortgezet. Het bereiken van autochtone laaggeletterden blijft moeilijk, maar het aantal deelnemers stijgt wel. We blijven op zoek naar nieuwe mogelijkheden.

Passend Onderwijs

Er is een onderzoek door CMO STAMM uitgevoerd op het gebied van Passend Onderwijs. Doel is om een beeld te krijgen van de stand van zaken van het passend onderwijs in de gemeente en van de aansluiting met Jeugdhulp. De conceptrapportage is gereed. Er wordt gewerkt aan definitieve rapportage en uitwerking van de aanbevelingen.

Actualisatie exploitatie 2019

Incidenteel vrijval Accommodatiebeleid budget

In de begroting is structureel budget aanwezig om kapitaallasten te dekken die voortvloeien uit het accommodatiebeleid. Omdat de kredieten al beschikbaar zijn gesteld, maar de investeringen slechts deels hebben plaatsgevonden of in de komende jaren nog worden opgestart, valt een bedrag van € 644.000 vrij als incidenteel voordeel aan de lastenkant.

Leerlingenvervoer

Op grond van de verstrekkingen voor leerlingenvervoer in voorgaande jaren kan geconcludeerd worden dat het budget structureel te hoog geraamd is en met € 75.000 verlaagd kan worden. Dit levert een structureel voordeel aan de lastenkant op.

Onderwijs achterstandenbeleid (OAB)

De gemeente ontvangt met ingang van 2019 de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid. Het gaat om een uitkering van € 54.000 waaraan een bestedingsverplichting verbonden is. Daarom wordt in de begroting zowel aan de lasten- als batenkant een raming van € 54.000 opgenomen.

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

Iedereen in Tynaarlo kan genieten in zijn vrije tijd

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Sport, bewegen in het sociale domein

De buurtsportcoaches hebben in het eerste kwartaal van 2019 tal van activiteiten georganiseerd die bijdragen aan participatie van kwetsbare inwoners en het voorkomen dat inwoners in (zwaardere) zorg terecht komen. Zie hoofdstuk 6 voor toelichting.

Tijdens het sportadviescafé, georganiseerd door de buurtsportcoaches, is een draagvlakmeting gedaan onder vertegenwoordigers uit de sport, het onderwijs en de zorg, voor het opstellen van een lokaal sportakkoord. Daarnaast zijn sportaanbieders geïnformeerd over actuele onderwerpen waaronder de AVG, POD, subsidies, verenigingsondersteuning en duurzaamheid. De avond is afgesloten met een goedbezochte theatervoorstelling over 'positief coachen'.

Samenwerken in sportaanbod

Het lokaal sportakkoord dat we gaan opstellen sluit aan op het Landelijk Sportakkoord uit 2018. Het hiervan doel is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Om de zes ambities uit het Landelijk Sportakkoord te realiseren, is het belangrijk dat de gemeente, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners op lokaal en waar mogelijk regionaal niveau, hieraan zoveel mogelijk gezamenlijk uitvoering geven. In Drents verband wordt nu ook gewerkt aan een Regionaal Sportakkoord.

Speelruimtebeleid

De participatieve aanpak van speelruimtebeleid wordt zeer gewaardeerd door initiatiefnemers en buurtbewoners. Dit blijkt onder meer uit het feit dat na het eerste kwartaal van 2019 al 85% van het beschikbare budget is besteed of gereserveerd voor lopende en afgeronde projecten. Gerealiseerd zijn de speelplekken op de volgende locaties: Lottinge in Vries, Oranjelaan en schoolplein Jonglaren in Zuidlaren, Madelief en Zuurstukken in Eelde. De speelplekken Voortstukken in Eelde en Voorste Kampen in Vries zijn nagenoeg afgerond.

Aanvullend hierop kunnen we melden dat het initiatief Zuurstukken de primeur had van het digitaal uitbrengen van stemmen voor het favoriete ontwerp. Dit op initiatief van de buurtbewoners. 75% van de buurtbewoners heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.

De pilot Tipkampen Vries, waarbij buurtbewoners het groenonderhoud verzorgden, is per 1 april 2019 officieel afgerond. Dit is gebeurd op initiatief van de stichting speelkampen Vries vanwege gebrek aan draagvlak onder buurtbewoners.

Sportverenigingen, sportaccommodaties

De tennisclub in Eelde-Paterswolde (TV De Marsch) is in 2019, met een gemeentelijke subsidie, begonnen met de aanleg van een nieuwe tennisbaan ter vervanging van de banen 9 en 10. De banen zijn in april opgeleverd.

De voetbalvereniging VV Actief is eind 2018 begonnen met de vervanging van het pupillenveld en de sanering van de onderliggende fundatie, waar vervuiling is vastgesteld (met milieurisico's). Zowel voor de bodemsanering als de vervanging van het pupillenveld heeft de gemeente subsidie verstrekt. Het veld is op 15 februari 2019 in gebruik genomen.

De stichting zwembaden gemeente Tynaarlo heeft de evaluatie van de jaren 2015-2017 aangeleverd. Hieruit komt naar voren dat de prijzen voor energie en onderhoud in die periode meer dan trendmatig zijn gestegen. Volgens de exploitatie-overeenkomst tussen de gemeente en de stichting zwembaden, verstrekt de gemeente hiervoor aanvullend subsidie. De hiervoor benodigde middelen worden in de voorjaarsbrief 2019 aangevraagd.

Het voornemen om de vestiging van het Harens Lyceum in Zuidlaren te sluiten, heeft consequenties voor het accommodatieplan Zuidlaren. Samen met de sportverenigingen wordt onderzocht of en welke gevolgen dit heeft voor sportaccommodaties in Zuidlaren. Daarom inventariseren we met de

betrokken sportverenigingen de effecten en de behoeften, om daarna samen tot nieuwe plannen te kunnen komen.

Cultuur/bibliotheek

Culturele verenigingen en instellingen maken een belangrijk onderdeel uit van het aanbod aan voorzieningen in onze dorpen. Samen met andere voorzieningen zijn zij belangrijk voor leefbaarheid en persoonlijke ontwikkeling. Wij willen samen met hen ook de verbinding maken met het sociaal domein.

In Eelde Paterswolde zijn culturele verenigingen en bibliotheek met elkaar in gesprek om de krachten meer te bundelen en huisvesting te delen. In de afgelopen maanden hebben de partijen in afstemming met gemeente gewerkt aan verdere uitwerking. Dat heeft ertoe geleid dat de bibliotheek en Trias in Eelde-Paterswolde een plan hebben ontwikkeld voor (her)huisvesting van hun activiteiten in het pand Ons Dorpshuis. Muziekvereniging Nieuw Leven en historische vereniging Ol Eel hebben een plan ontwikkeld voor de huisvesting van hun activiteiten in gebouw De Notenkraker. Wij staan positief tegenover deze ontwikkeling en zullen bij de perspectievennota aangeven dat we deze ontwikkeling verder willen uitwerken en in de begroting willen opnemen.

De Stichting Openbare Bibliotheek Tynaarlo heeft een exploitatiebegroting voor 2019 ingediend waarin een gemeentelijke subsidie is opgenomen van € 419.150. Dit bedrag is beschikbaar tot en met 2021, daarna is minder gemeentelijk subsidiegeld beschikbaar. De gemeente en de bibliotheek ontwikkelen een transformatieplan voor de langere termijn als vervolg op het bestaande Meerjarenplan 2017-2020. Voor het opstellen van dit plan wordt externe ondersteuning ingezet.

Trias en de Bibliotheek hebben plannen om maatschappelijke vraagstukken in het sociaal domein gezamenlijk en in onderlinge afstemming op te pakken in Ons Dorpshuis. Ook met historische vereniging Ol Eel en muziekvereniging Nieuw Leven bestaat de intentie om samen met, voor en door bewoners activiteiten te ontwikkelen.

Natuur en Landschap/Vitaal Platteland

Na het afronden van de projecten Tusschenwater en Herstel Landgoederen Eelde-Paterswolde fase 2 zijn in 2018/begin 2019 meerdere initiatieven op het gebied van Natuur en Landschap/Vitaal Platteland voorbereid. Met behulp van gemeentelijke cofinanciering vindt op dit moment de uitvoering plaats. Het gaat onder andere om: herstel boerenerven Zeegse – Natuurerf en landschap Midlaren fase 1 en het Omgevingsplan V Zeijen fase 1 van Stichting Zeijerwiek.

Dit voorjaar is tijdens de boomfeestdag 2019 door kinderen van OBS de Vijverstee en CBS de Holtenhoek een voedselweide nabij Vries aangelegd. Ook wordt het project Natuurerf en bloemrijke bermen Bunne-Winde-Bunnerveen afgerond. Allemaal projecten die bijdragen aan versterking van de Biodiversiteit. Dit jaar doen we ook weer mee met het project Bloemrijke akkers van Agrarisch Natuur Drenthe.

Tot slot is de voorbereiding gestart van het project Noordma, met Het Drentse Landschap als initiatiefnemer. Hier ligt met name een natuur- en wateropgave vanuit het provinciale programma Natuurlijk Platteland/Hunzevisie. Ook is het provinciegrensoverschrijdende project Integraal Maatregelenplan Zuidlaardermeer in voorbereiding. Initiatiefnemer hiervan is Waterschap Hunze en Aa's, waarbij het centrale accent ligt op verbetering van de waterkwaliteit, in combinatie met Natura 2000 opgaven en de Bodemdaling.

Actualisatie exploitatie 2019

Exploitatiebijdrage zwembaden

De gemeente geeft de Stichting Zwembaden een vergoeding voor de exploitatie van zwembaden. In de overeenkomst is vastgelegd dat een extra exploitatievergoeding verstrekt dient te worden als de prijzen voor energie en onderhoud meer dan trendmatig stijgen. Uit de evaluatie is gebleken dat deze kosten vanaf 2015 inderdaad fors zijn gestegen. Dit betekent dat verzocht wordt om zowel een incidentele vergoeding te verstrekken voor de periode 2015-2018 van € 82.000 als de exploitatievergoeding vanaf 2019 structureel te verhogen met € 33.000. Daarmee wordt de stichting in staat gesteld een financieel verantwoorde bedrijfsvoering te voeren.

Inzet cultuurcoach

In de begroting 2019 zijn incidenteel middelen opgenomen voor de inzet van een cultuurcoach. Daarbij is abusievelijk geen budget geraamd voor het deel dat door het rijk bekostigd wordt vanuit de decentralisatie-uitkering combinatiefunctionarissen. Deze omissie wordt nu gecorrigeerd door een incidentele verhoging van het budget met € 36.000. Deze verhoging kan gedekt worden door de extra middelen die in de decembercirculaire 2018 toegekend zijn aan de gemeente door bovengenoemde decentralisatie-uitkering.

Toegankelijkheid bibliotheken

De provincie verstrekt de gemeente voor zowel 2019 als 2020 een incidentele subsidie van € 100.000 voor verbetering voor toegankelijkheid en spreiding van bibliotheken. Om recht te doen aan de doelstellingen van deze subsidie wordt in de begroting zowel aan de lasten- als batenzijde een bedrag van € 100.000 opgenomen.

Bijdrage Meerschapp Paterswolde

Bij het opstellen van de begroting is voor de bijdrage aan het Meerschapp Paterswolde uitgegaan van de ontwerpbegroting van het Meerschapp. De bijdrage is door het bestuur van het Meerschapp naar boven bijgesteld voor het op peil houden van het weerstandsvermogen van het schapp. In 2019 e.v. dragen we € 103.000 bij, in plaats van de eerder geraamde € 98.000. Een structureel nadeel van € 5.000.

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

Dichterbij de inwoner

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Op 1 januari 2015 werden wij verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. Ook het budget dat bij deze taken hoorde is door het Rijk overgeheveld naar de gemeente. In de afgelopen jaren hebben wij veel inzet gepleegd om deze stelselwijziging op te vangen en de andere manier van werken binnen het sociaal domein vorm en inhoud te geven. De borging van goede zorg en ondersteuning aan onze inwoners stond daarbij voorop, zodat zij niet tussen wal en schip zouden belanden.

Op financieel vlak ligt er echter een uitdaging. De tekorten zijn ook in Tynaarlo dusdanig groot dat een zorgelijk beeld is ontstaan. Er zijn daarom onderzoeken gestart naar de stijgende zorgkosten. Daarnaast wordt onderzocht wat het toekomstbeeld is van het sociaal domein en wat daarbij op korte/middel lange termijn de verwachte uitgaven zijn. De conclusies uit de onderzoeken zijn verwerkt in een pakket aan maatregelen. Dit pakket aan maatregelen wordt opgenomen in de perspectievennota 2019. Hiermee hopen wij aan het eind van deze bestuursperiode te komen tot een structureel sluitende begroting voor het sociaal domein, waarbij wij onze leidende principes onverkort overeind kunnen houden.

In de Monitor Sociaal Domein (bijlage 2) over de eerste drie maanden van 2019 rapporteren we inhoudelijk en financieel over de ontwikkelingen in het Sociaal Domein. In de monitor maken we onderscheid in de onderdelen Jeugd, Wmo en Participatie. Daarnaast geven we een overzicht en analyse van de meerjarenbudgetten op grond van de meicirculaire 2019.

Beleidskaders

Naast het pakket van maatregelen zetten we sterk in om meer zicht te krijgen op de vraagstukken die spelen in de verschillende gebieden van Tynaarlo. Dit met als doel om duurzaam te kunnen sturen op onze maatschappelijk vraagstukken. Dit krijgt zijn vertaling in de kadernota sociaal domein die we in het najaar van 2019 aanbieden.

Armoede en Schulden

We geven uitvoering aan en pakken acties op uit het nieuwe beleid armoede en schuldhulpverlening 2018-2021 dat de gemeenteraad in april 2018 heeft vastgesteld. Onder andere zetten we in op het thema Preventie en Vroegsignalering. Zo zetten we vanaf januari 2019 budgetcoaching structureel in als instrument: het ondersteunen en stimuleren van mensen om de financiële zelfredzaamheid te vergroten. Daarnaast willen we dit jaar afspraken maken over het vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden van de vaste lasten. Het doel is om inwoners met betalingsproblemen eerder in beeld te krijgen zodat zij eventueel tijdig gebruik kunnen maken van ondersteuning en wordt voorkomen dat betalingsachterstanden oplopen en zich ontwikkelen tot een problematische schuldensituatie.

Ook bieden we scholen ondersteuning rondom financiële educatie en hebben het eerste kwartaal twee basisscholen meegedaan aan het Geldlab, een spel gecombineerd met een theatervoorstelling waarin kinderen door middel van onderzoekend leren bewust leren omgaan met geld, waarbij ook de ouders worden betrokken. Voor volgend schooljaar willen we kijken of we het thema preventie in samenwerking met het onderwijs breder kunnen oppakken.

Tot slot is besloten om daarnaast specifiek in te zetten op de doelgroep jongeren. Vanaf het 18^e jaar verandert er veel. Landelijk hebben steeds meer jongeren schulden. In samenwerking met het jongerenwerk en de jongerenraad # *Jong Tynaarlo* is een voorstel uitgewerkt om jongeren en hun ouders actief te informeren en waar nodig te ondersteunen en te begeleiden. Hiermee willen we jongeren in de gemeente voorbereiden op hun 18^e verjaardag en alle (financiële) veranderingen die deze leeftijd met zich meebrengt en voorkomen dat er financiële problemen ontstaan bij jongeren.

Aan de slag met preventie (gezondheidsbeleid)

Vanuit het Drentse project 'Aan de slag met preventie in uw gemeente' hebben in het eerste kwartaal van 2019 dialoogtafels plaatsgevonden met een brede vertegenwoordiging uit het netwerk sociaal domein. Hierin zijn wijkgezondheidsprofielen besproken en aandachtspunten geformuleerd voor

preventief gezondheidsbeleid. De uitkomsten worden gebruikt voor de kadernota sociaal domein en zullen uitmonden in een plan van aanpak op maat voor de verschillende wijken.

Inclusie

We geven uitvoering aan de visienotitie 'Op weg naar een inclusief Tynaarlo' via de lokale inclusie-agenda. De gemeente werkt samen met het VN-panel aan de opstelling en uitvoering van deze agenda. Begin 2019 is de uitvoering van de inclusie-agenda in 2018 geëvalueerd en zijn de ambities en actiepunten voor 2019 opgesteld. Dit is onder andere het doorgaan met de lopende thema's die op de inclusie-agenda staan, de uitvoering van het beleidskader fysieke toegankelijkheid, zoals de stimuleringsregeling Vergroten Toegankelijkheid Tynaarlo, de organisatie van de informatiebijeenkomst *Tynaarlo gaat Inclusief* die op 11 april heeft plaatsgevonden en het opstellen van het toekomstperspectief van het VN-panel. De afgelopen twee jaar hebben we ons veel gericht op interne stappen en verbeterpunten. We zien 2019 als een jaar om meer de stap naar buiten te maken, zowel voor de lokale inclusie-agenda als voor de inzet van het VN-panel. We willen laten zien waar we als gemeente mee bezig zijn en ook inwoners en andere partners en organisaties stimuleren om gezamenlijk te werken aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Jongerenraad

We vinden het belangrijk om inwoners, ook onze jonge inwoners, te betrekken bij de ontwikkeling en uitvoering van ons beleid. In 2018 is daarom een jongerenraad opgezet. De jongerenraad heeft begin 2019 gekozen voor de naam Jong Tynaarlo. Hen is gevraagd wensen en ideeën van jongeren in de gemeente Tynaarlo kenbaar te maken en gevraagd en ongevraagd advies te geven. Ook hebben ze een rol om actief jongeren te informeren over onderwerpen die hen aangaan en willen we ze breder betrekken bij onderwerpen die preventie raken, hierbij kan bv gedacht worden aan schuldhulpverlening.

In mei heeft de jongerenraad zich aan de gemeenteraad gepresenteerd. Ook willen ze zich meer naar buiten profileren.

Actualisatie kadernota uitvoering Participatiewet

Momenteel zijn we samen met de gemeenten Aa en Hunze en Assen bezig met de actualisatie van de huidige kadernota "Participatie is de norm, werk het doel". In het samenwerkingsverband Drentsche Aa (SDA) hebben wij onlangs met deze gemeenten concrete afspraken gemaakt over de aanpak en planning van deze kadernota. Na de zomer wordt de geactualiseerde kadernota geagendeerd in de raadsvergaderingen van de drie gemeenten. Het streven is om de kadernota in het najaar van 2019 voor te liggen aan de raad ter besluitvorming. Vanuit de bijgestelde kadernota, zal een prestatieovereenkomst voor de komende jaren worden opgesteld die per 1 januari 2020 in werking treedt. Wij verwachten dat we deze prestatieovereenkomst eind 2019 kunnen aanbieden.

Werkplein Drentsche Aa (WPDA)

Met ingang van 1 januari is het noordelijk deel van Alescon opgegaan in iWerk. Dit is een integraal onderdeel van de WPDA. WPDA rapporteert per trimester. Over het eerste trimester van 2019 hebben wij nog geen cijfers ontvangen.

Algemene Maatregel van Bestuur, abonnementstarief

In het regeerakkoord 2017-2021 "Vertrouwen in de toekomst" is een pakket aan maatregelen aangekondigd om de stapeling van eigen betalingen in de (langdurige) zorg en ondersteuning te verminderen. Een van deze maatregelen is een vaste eigen bijdrage per periode voor Wmo voorzieningen, het zogenaamde abonnementstarief. Dit abonnementstarief is per 1 januari 2019 ingevoerd. De (financiële) effecten van deze maatregel zijn, gezien de korte looptijd, nog niet concreet te maken alhoewel we in de aantallen wel een aanzuigende werking zien

Binnen de nieuwe Wmo-verordening zal een keuze gemaakt moeten worden over het al dan niet heffen van een eigen bijdrage op algemene voorzieningen.

Beschermd wonen

We zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor beschermd wonen. De financiering daarvan loopt nu nog via onze centrumgemeente Assen. Hoewel we hier eerder geld overhielden zien we dat dit nu niet meer het geval is. Vanaf 1 januari 2021 ontvangen wij de middelen voor beschermd wonen zelf. Op dit moment wordt onderzocht hoe we na 2021 willen gaan samenwerken en de rol die onze eigen toegang daarin krijgt. Op dit moment vindt een (landelijke) discussie plaats over het (financiële) verdeelmodel. Hierin wordt voornamelijk geen rekening gehouden met de (historische) component van vestiging van beschermd wonen locaties.

Aanpak personen met verward gedrag

Er is een Drents provinciaal Plan van Aanpak Personen met Verward Gedrag opgeleverd. Dit sluit aan bij de landelijke aanpak van personen met verward gedrag en is doorvertaald naar een lokaal Plan van Aanpak. In 2019 gaan we verder met de actiepunten die in dit plan genoemd zijn. Hieronder valt onder andere de inzet van de psycholance, gebruik van de spoedpoli, implementatie van de WvGGZ en inzet op AVE-methodiek (Aanpak Voorkomen Escalatie). Binnen de nog op te stellen kadernota sociaal domein zal dit onderwerp meegenomen worden

Dementievriendelijke gemeente

Binnen het Drents Zorglandschap is ouderenzorg een belangrijk onderwerp. Er wordt op landelijk niveau meegepraat over de zorgval wanneer cliënten van de Wmo/Zvw overgaan naar de Wet langdurige zorg (Wlz). Ook is er aandacht voor dementie; dit onderwerp is een belangrijk thema binnen het sociaal domein en zal ook een plek krijgen binnen de nog op te stellen kadernota sociaal domein

Mantelzorg

Wij vinden het belangrijk om mantelzorgers op de juiste manier te ondersteunen om te voorkomen dat ze overbelast raken. De mantelzorgondersteuners van Trias in de sociale teams kijken naar de situatie van de mantelzorger en welke hulp en ondersteuning nodig is. Zij kunnen informatie, voorlichting en persoonlijk advies geven en organiseren activiteiten en bijeenkomsten voor mantelzorgers. Ook voor jonge mantelzorgers worden activiteiten georganiseerd. Daarnaast kunnen zorgvrijwilligers worden ingezet om de zorgtaak van de mantelzorger te helpen ontlasten. Tot slot biedt de gemeente respijtzorg: het tijdelijk overnemen van de totale zorg ter ontlasting van de mantelzorger.

In 2017 zijn we gestart met het bieden van trainingen mindfulness aan mantelzorgers. Dit programma draagt eraan bij dat mantelzorgers structureel op een andere wijze met de druk van het zorgen leren omgaan. Ook in 2018 zijn trainingen mindfulness gegeven. Door de positieve resultaten en de goede belangstelling (10 -12 deelnemers per groep) zullen deze trainingen ook in 2019 voortgezet worden.

Veilig thuis Drenthe (VTD)

De ontwikkelingen bij VTD zijn zorgelijk, zowel financieel als inhoudelijk. De kosten stijgen elk jaar fors. Voor Tynaarlo van € 230.315 in 2019 naar € 323.756 in 2020, terwijl de kwaliteit niet is verbeterd. Er zijn momenteel wachtlijsten. Wij maken ons zorgen over de samenwerking en over recidives. Wij willen dat daarom actief zelf ook oppakken in een extra gesprek op bestuurlijk niveau met de GGD. We willen actief sturen. De accenten zijn gericht op het sturen in de keten, op samenwerking en op het leveren van beleidsinformatie, met als doel mindere en meer effectieve inzet op langere termijn. Het DB van de GGD heeft een brief naar de minister gestuurd om aan te geven dat de beschikbare middelen niet toereikend zijn om alle taken uit te voeren, waarbij een dringend beroep is gedaan om meer middelen beschikbaar te stellen.

Inspecties kinderopvang GGD

Inspecties van kinderopvang is een additionele taak geworden die niet meer gefinancierd wordt vanuit de begroting van de GGD, maar met aparte facturen. We moeten kijken hoe dit in de praktijk uitpakt.

Integratie nieuwkomers

We zijn gestart met een pilot om goed zicht te krijgen op de huidige stand van zaken. De pilot wordt mede uitgevoerd ter voorbereiding op de eisen van de nieuwe wet inburgering. Alle bij de WPDA bekend zijnde nieuwkomers krijgen een uitgebreid assessment. Hierin wordt in beeld gebracht hoe het staat met de financiën, gezondheid, opleiding, vaardigheden, wensen en belemmeringen om deel te nemen aan onze samenleving. Dit leidt tot een individueel plan van aanpak, conform de eisen van de nieuwe wet. Op grond van de resultaten gaan we bekijken of vervolgcacties wenselijk zijn. Mocht dit zo zijn dan willen we het vervolg ook vorm gaan geven conform de nieuwe wet in nauwe samenwerking met de WPDA en andere partners die bij de nieuwkomers zijn betrokken.

Vluchtelingenwerk

Door de geringe instroom komt de exploitatie van vluchtelingenwerk onder druk te staan. Vluchtelingenwerk verzorgt de maatschappelijke begeleiding. Zij worden gefinancierd per begeleidingstraject. Verwacht wordt dat extra middelen gevraagd worden voor 2019 als de situatie niet verandert. Verder is vluchtelingenwerk dit jaar gestart met een (juridisch) spreekuur om de vragen te

beantwoorden van nieuwkomers die geen begeleiding meer hebben. Dit voorziet in een behoefte bij de mensen, maar ook Humanitas en de sociale teams zijn hier blij mee.

Tussenvoorziening (TUVO)

De pilot in Eelde, in het kader van onderzoek naar de flexibilisering opvang vergunninghouders door het ministerie van J&V, wordt met een half jaar verlengd tot 1 januari 2020. Het ministerie gaat dit half jaar gebruiken voor een evaluatie. Wij willen daarna komen tot een structureel besluit hoe met de TUVO om wordt gegaan.

Jeugdoverlast oplossen

Er wordt gewerkt aan een goede samenwerking met diverse betrokken partijen, om zo snel en zo vroeg mogelijk te kunnen anticiperen op overlast gevende jongeren.

Sport, bewegen in het sociale domein

De inzet van buurtsportcoaches voor participatie van kwetsbare inwoners en het voorkomen dat inwoners in (zwaardere) zorg terecht komen is in het eerste kwartaal van 2019 zichtbaar geworden in tal van activiteiten, waaronder:

Sociaal Vitaal Vries: een fitheidstest voor kwetsbare senioren. Reacties van deelnemers en participerende vrijwilligers en zorgprofessionals waren zonder uitzondering enthousiast. Veel deelnemers zijn doorgestroomd naar structureel sport- en beweegaanbod en/of trajecten gericht op participatie/eenzaamheid. De werkwijze van sociaal vitaal wordt genoemd als succesvol en kansrijk voor andere kwetsbare doelgroepen.

Fietslessen: De integratie van nieuwkomers krijgt een impuls door de organisatie van fietslessen.

POD Sport: Verenigingen worden actief ondersteund bij het werken aan een positief verenigingsklimaat met specifieke aandacht voor kwetsbare jeugdleden. Naast VAKO en FC Zuidlaren is ook Ritola gestart en er staan meer verenigingen in de startblokken om aan de slag te gaan.

Zwemvaardigheid: vanuit het aanbod 'derde beweeguur' worden zwemvaardigheidslessen aangeboden aan de scholen PO.

Nationale Diabetes Challenge (NDC): een initiatief van de Bas van de Goor-foundation om mensen met Diabetes type 2 in beweging te krijgen en zo gezonder en minder afhankelijk van medicijnen. In samenwerking met een fysiotherapeut hebben de buurtsportcoaches een lokale NDC-groep opgestart in Vries. Inmiddels lopen er 13 enthousiaste mensen mee en de groep groeit nog steeds onder meer door doorverwijzing vanuit huisartsen en het sociaal team.

Actualisatie exploitatie 2019

Actualisatie budgetten WMO en jeugd

In de meicirculaire 2019 zijn de budgetten voor WMO en Jeugd positief bijgesteld, hoofdzakelijk door de toekenning van de loon- en prijsbijstelling voor 2019. Daarnaast heeft het kabinet besloten om extra middelen beschikbaar te stellen voor de jeugdzorg. In totaal wordt naar aanleiding van de meicirculaire binnen het sociaal domein € 1.361.000 aan extra lasten opgenomen. De baten zijn opgenomen in hoofdstuk 0. Per saldo zijn deze wijzigingen budgetneutraal.

Motie kindpakket in armoedebeleid

De gemeenteraad heeft bij de begrotingsbehandeling 2019 een motie aangenomen waarbij zij het college opdraagt het kindpakket te integreren in het armoedebeleid van de gemeente Tynaarlo en de financiering ervan op te nemen in de bekostiging van het sociaal domein. De motie past volgens het college binnen de uitgangspunten en speerpunten van het beleid armoede en schuldhulpverlening 2018-2021. De benodigde kosten kunnen echter niet worden gedekt uit de middelen voor armoede/schuldhulpverlening. Derhalve wordt voorgesteld voor zowel 2019 als 2020 een incidenteel budget van € 30.185 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van de motie.

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

Duurzame oplossingen voor toekomstige generaties

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Duurzaamheid

Wij hebben een belangrijke verantwoordelijkheid en daarom is de inzet voor een duurzaam milieu een belangrijk speerpunt van ons. De gemeentelijke duurzaamheidsindex geeft aan dat op het gebied van energie en milieu er voor gemeenten (en ook Tynaarlo) nog belangrijke verbeterpunten zijn. Duurzaamheid is wereldwijd en landelijk sterk in ontwikkeling als het gaat om bewustwording, aandacht, maatregelen en toepassingen. Dat maakt ook dat wij duidelijk moeten maken wat de mogelijkheden en de rol is die we als gemeente Tynaarlo oppakken. De bestaande visie “Dorp van de Toekomst” willen we daarom herijken. We willen dat eind van het jaar / begin 2020 gereed hebben.

Ook komt er een plan voor de invulling van de Regionale Energie Strategie (RES), de uitwerking van het Klimaatakkoord in de regio. De uitwerking van de RES gebeurt met alle Drentse gemeenten, waterschappen, provincie, netbeheerders en andere betrokken partners. De verwachting is dat dit voorjaar een startnotitie wordt vastgesteld, die de basis vormt voor intensieve samenwerking. Ook wordt een begin gemaakt met de “Warmtetransitievisie”, waarin de gemeente aanzet zal geven om te komen tot een plan voor wonen-zonder-aardgas.

In het voorjaar zijn we ook gestart met de raads werkgroep duurzaamheid. Doel is elkaar goed te informeren en te betrekken bij richtingen en keuzes om de doelstellingen in Tynaarlo te behalen.

Biodiversiteit

Het beleidsdocument biodiversiteit is in ontwikkeling en zal in de tweede helft van 2019 aan de raad worden aangeboden. Daarop vooruitlopend zijn wel activiteiten ontplooid m.b.t. het inzaaien van bermen zoals aan de Voorkampen in Zuidlaren. In 2018 hebben we rond 45 kilometer berm ingezaaid met een bloemmengsel.

Wandelbos Tynaarlo

Na de sanering van de NS-locatie heeft de NS in overleg met vereniging dorpsbelangen het terrein heringericht. Een deel van de nieuwe beplanting is niet goed aangeslagen en dood gegaan. Dit heeft te maken met de slecht waterdoorlatende ondergrond, die voor een deel bestaat uit tarragrond. Er hebben diverse gesprekken op uitvoerend niveau plaatsgevonden om afspraken te maken over de verbetering van de structuur van de grond. Daarbij waren dorpsbelangen Tynaarlo, NS-vastgoed, gemeente en de IJvereniging aanwezig. De IJvereniging heeft een onderhoudspad aangelegd langs de schaatsvijver. Zowel de aanpak van het terrein als de aanleg van het onderhoudspad is afgestemd met de NS als grondeigenaar. Landschapsbeheer Drenthe houdt toezicht op het beheer en de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe treedt op als bevoegd gezag voor de saneringslocatie. Als de ontwatering van het terrein is verbeterd wordt de herplant in het najaar uitgevoerd.

Preventief gezondheidsbeleid

In het eerste kwartaal van 2019 heeft een aantal dialoogtafels plaatsgevonden met een brede vertegenwoordiging uit het sociaal domein. Dit gebeurde in het kader van het Drentse project ‘Aan de slag met preventie in uw gemeente.’

Tijdens deze sessies zijn wijkgezondheidsprofielen besproken en aandachtspunten geformuleerd voor preventief gezondheidsbeleid. Deze vormen input voor de kadernota sociaal domein en zullen uitmonden in een plan van aanpak op maat voor de verschillende wijken.

Riolering: Onderzoek en beleid

Onderzoeken naar de werking van de riolering zijn opgestart. Op basis hiervan worden maatregelen voorgesteld om de werking van riolering te verbeteren en de overlast als gevolg van de klimaatveranderingen te verminderen. Uit te voeren maatregelen worden opgenomen in het nieuwe Gemeentelijke Rioleringsplan. Voor de inspectie van de riolering aan de Oude Badweg is het budget niet toereikend. Daarom wordt voorgesteld extra budget beschikbaar te stellen.

Afval

Met ingang van 1 januari is SUEZ de nieuwe afvalinzamelaar in de gemeente Tynaarlo. Hierdoor zijn voor veel inwoners de inzameldagen gewijzigd. Ook moeten de containers vanaf het nieuwe jaar op een andere manier en op de juiste plek aan de straat gezet. We merken dat een deel van de inwoners moeite heeft met deze verandering. De huidige inzamelaar werkt met een vrachtauto met zijlader in plaats van een achterlader en is daardoor minder flexibel bij de inname van containers.

Met het vaststellen van de tarieven en de begrotingsbehandeling hebben we aangegeven dat het mogelijk moet zijn om de aanbod- en weeggegevens van het restafval zo snel als mogelijk na het eerste kwartaal voor inwoners inzichtelijk te maken. We merken echter dat we dit nog niet op een goede manier kunnen doen. Dit heeft met name te maken met complexiteit rondom ICT-systemen, die niet met elkaar communiceren. Er wordt gewerkt om deze gegevens zo snel als mogelijk te ontsluiten.

Begraven

In 2016 heeft het college een eerste verkenning gemaakt rondom het begraven en het begraafbeleid. Daarbij liepen we uitvoeringstechnisch op een aantal vlakken aan tegen de huidige beheersverordening en legesverordening. Toen eind 2016 de algemene vraag kwam om alle legesverordeningen tegen het licht te houden, heeft het college besloten om het totale programma begraven onder de loep te nemen. Dit is in de afgelopen jaren opgepakt. Op verschillende momenten vond afstemming plaats met de gemeenteraad. In juni 2019 is het beleidsstuk begraven ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd en heeft u een besluit genomen over het programma begraven.

Actualisatie exploitatie 2019

Uitvoering rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Vanaf 1 januari 2019 valt de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Hiervoor ontvangt de gemeente via het gemeentefonds een vergoeding van het rijk. Dit is opgenomen in de septembercirculaire 2018, De uitvoering wordt gedaan door de GGD en ICARE. Voor ICARE waren hiervoor nog geen middelen opgenomen in de gemeentelijke begroting. De inkomsten zijn structureel opgenomen bij het verwerken van de septembercirculaire, met deze wijziging worden de lasten ad € 41.000 ook structureel opgenomen.

Inspectie riolering Oude Badweg

De inspectie van de vakantiewoningen aan de Oude Badweg kost € 30.000 en kan niet binnen de bestaande budgetten worden opgevangen. Dit betekent een incidenteel nadeel aan de lastenkant van € 30.000.

Voorziening begraven

In de najaarsnota 2018 is de voorziening begraven gevormd. Deze voorziening is met terugwerkende kracht gevormd en wordt gevoed met inkomsten van alle meerjarige afkoopsommen. Op basis van stortingen in de voorziening van de voorgaande jaren mag jaarlijks een bepaald bedrag aan de voorziening worden onttrokken (de toerekenbare baten).

Voor 2019 geldt dat € 227.000 aan de voorziening mag worden onttrokken. Op basis van een inschatting van de inkomsten over 2019 wordt verwacht dat € 317.000 aan de voorziening wordt toegevoegd. Per saldo leidt dit tot een incidenteel negatief resultaat aan de batenkant van € 90.000. Met voorgestelde wijziging wordt de werkwijze van de voorziening voor het boekjaar 2019 verwerkt. Het meerjarige gevolg van het werken met de voorziening wordt meegenomen bij de perspectievennota 2019.

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Goede ruimtelijke ordening en volkshuisvesting op financieel verantwoorde wijze

Ontwikkelingen en voortgang activiteiten

Implementatie Omgevingswet

We bereiden ons voor op de komst van de Omgevingswet. Deze wet, die naar verwachting in 2021 in werking treedt, bundelt alle regels op het gebied van ruimtelijke ordening, bouwen, milieu, water, bodem en lucht, veiligheid, gezondheid en infrastructuur. Deze transitie is een grote en complexe operatie.

De invoering van de Omgevingswet pakken we dan ook projectmatig op. In september 2017 is een procesplan opgesteld, is een projectleider aangesteld en is een multidisciplinaire werkgroep geformeerd. De werkgroep onderzoekt hoe de organisatie zich kan voorbereiden op onderwerpen zoals ICT, werkprocessen en Veiligheids-, Toezicht- en Handhavingstaken. Daarnaast wordt ook gekeken naar culturaspecten die de Omgevingswet met zich meebrengt. We werken in SDA+N-verband samen en stemmen ook af in VDG-verband (Vereniging Drentse Gemeenten). De VDG-werkgroep Omgevingswet bestaat naast de gemeenten uit de provincie, de vier waterschappen, RUD, Veiligheidsregio Drenthe en de GGD. We volgen samen de ontwikkelingen rond de Omgevingswet, delen ervaringen maar gaan ook samen aan de slag om zaken voor te bereiden en af te stemmen.

Omgevingsvisie

Met de komst van de Omgevingswet moet de gemeente een omgevingsvisie opstellen. Dit doen we samen met inwoners en organisaties. Daarbij kijken we naar actuele ontwikkelingen in de samenleving, omdat we willen werken vanuit een actuele toekomstvisie. In de voorgaande bestuursperiode is een startdocument en een participatieplan voor de omgevingsvisie opgesteld. In die periode is een raads werkgroep ingesteld die meegenomen is bij de voorbereiding van deze documenten. De raads werkgroep wordt gecontinueerd. In januari jl. heeft de raad het startdocument en participatieplan vastgesteld.

Inmiddels hebben wij de aanbesteding voor de Omgevingsvisie en het participatie- en communicatietraject afgerond. Na de zomer start het participatietraject met een aantal themabijeenkomsten.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

Begin dit jaar zijn wij gestart met het participatieproces over de centrumontwikkeling Zuidlaren. Inmiddels is een enquête gehouden. Ook is een ondernemersatelier en een pop-up atelier met verschillende doelgroepen georganiseerd. De resultaten hiervan worden nu verwerkt tot een ontwikkelrichting. Deze wordt daarna aan de gemeenteraad voorgelegd. Na raadsbesluitvorming daarover start de 2^e fase van het participatieproces. Dit moet resulteren in een concreet plan. Na vaststelling daarvan kan een bestemmingsplan traject worden gestart. De 1^e fase van het participatieproces is nog niet afgerond. Daarmee is het nu nog niet mogelijk concreter inzicht te geven in de totale plankosten.

Centrumplan Eelde

De herstructurering van de openbare ruimte is in 2018 afgerond. Projectontwikkelaar Vastgoud is gestart met de procedure die hoort bij de plannen voor een woningbouwprogramma (appartementen) op de locatie voorzijde Hoofdweg 67 (vm. garage Koops). De ontwikkelaar heeft op basis van de input uit meerdere informatieavonden het plan aangepast. Dit aangepaste plan is in maart jl. aan de direct omwonenden gepresenteerd. Wij verwachten dat het op dit plan gebaseerde voorontwerp bestemmingsplan binnenkort verder in procedure wordt gebracht (door het vrij te geven voor inspraak en overleg).

De Regio Groningen Assen en de Provincie Drenthe hebben hun eerder toegezegde subsidies voor het project Centrumplan Eelde inmiddels, op basis van de door ons verstrekte goedkeurende accountantsverklaring, definitief vastgesteld.

Ontwikkeling woningbouwlocatie Vries Zuid

Met het vaststellen van de startnotitie Vries Zuid en het beschikbaar stellen van een krediet heeft de gemeenteraad besloten om over te gaan tot een dorpsuitbreiding met een woningbouwprogramma van 40 tot 75 woningen. De planuitwerking vindt via een participatieproces plaats.

Met Woonborg zijn de besprekingen voor een aangepast plan voor de locatie Tynaarlosestraat in Vries afgerond. Het voornemen van Woonborg is om op deze locatie 15 grondgebonden sociale huurwoningen te realiseren.

Initiatieven vanuit de markt

Doordat de markt is aangetrokken zien we evenals in 2018 een toename van het aantal bouwplaninitiatieven. Ook lopen er besprekingen met zorginstellingen voor verandering van functie voor delen van hun terrein vanwege de vermaatschappelijking in de zorg.

Actualisatie bestemmingsplannen

De actualiseringsplicht van bestemmingsplannen die digitaal raadpleegbaar zijn, is door gewijzigde wetgeving komen te vervallen. Deze wijziging sorteert voor op de invoering van de Omgevingswet. Wij beschikken over actuele bestemmingsplannen, dan wel beheersverordeningen. Momenteel worden de laatste bestemmingsplannen digitaal raadpleegbaar gemaakt.

Grondexploitaties

Onze grondexploitaties zijn geactualiseerd. De stand van zaken van de diverse grondexploitatie projecten is daarin toegelicht. In de actualisatie is uitgegaan van de PoC-methode (Percentage of Completion), waarbij rekening is gehouden met de projectgebonden risico's. De geactualiseerde grondexploitaties zijn in juni aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

Huisvesting statushouders

Op dit moment voldoen we aan de taakstelling 1^e helft 2019. De AMV-opvang (Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen) in onze gemeente is gesloten vanwege de geringe instroom.

Actualisatie exploitatie 2019

Geen aanpassingen

Kredieten

Werkwijze

Met ingang van de begroting 2017 nemen wij jaarlijks een investeringsplanning op en worden met de vaststelling van de begroting gelijktijdig de kredieten voor de investeringen in het begrotingsjaar vastgesteld. Als in het lopende jaar blijkt dat aanpassingen nodig zijn van reeds bestaande kredieten of wanneer blijkt dat binnen het lopende jaar nieuwe kredieten benodigd zijn, wordt dit voorgesteld in de voor- of najaarsbrief. Kredieten voor het volgende jaar worden opgenomen in de actualisatie van de investeringsplanning bij de perspectievennota.

Aanpassingen in bestaande kredieten

Verhogen krediet vervangen Riool Oranjelaan

Het huidige krediet is beschikbaar gesteld in 2014 met het vaststellen van het Gemeentelijke Rioleringsplan. In 2018 is gestart met de voorbereidingen van de werkzaamheden. Uit deze voorbereidingen is gebleken dat vanwege veranderde marktomstandigheden het beschikbaar gestelde krediet niet toereikend is. Daarnaast is gebleken dat de inrichting van de openbare ruimte in het werkgebied aan vervanging toe is en sprake is van een slechte ondergrond. Tot slot hebben nutsbedrijven de rioolwerkzaamheden aangegrepen om ook hun voorzieningen te vernieuwen. Hierdoor willen wij ook de verharding op de nutsstroken, in het looppad, gaan vernieuwen. Deze onvoorziene wijzigingen en uitbreiding van de werkzaamheden maakt dat de totale verwachte kosten zijn gestegen voor zowel het onderdeel riool als het onderdeel wegen.

Daarom stellen wij de volgende 2 verhogingen voor:

- 1) Het huidige krediet Vervangen Riool Oranjelaan van € 655.000 op te hogen met € 81.644. De aanvullende kapitaallasten hiervoor bedragen € 2.858 (afschrijvingstermijn 50 jaar). Voorgesteld wordt dit te dekken uit de rioolheffing.
- 2) Het huidige krediet Vervangen Riool Oranjelaan Wegen van € 164.204 op te hogen met € 310.000. De aanvullende kapitaallasten hiervoor bedragen € 10.850 (afschrijvingstermijn 50 jaar). Voorgesteld wordt deze lasten mee te nemen als bijstelling van het begrotingsresultaat vanaf 2020.

Daarnaast wordt voorgesteld een nieuw krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van een rioolgemaal. Deze wordt bij het onderdeel 'Instellen nieuwe kredieten' meegenomen.

Maatschappelijk krediet baggeren vijvers

Bij de najaarsbrief 2017 is een maatschappelijk krediet van € 600.000 beschikbaar gesteld voor het baggeren van vijvers. Het baggeren gebeurt in samenwerking met de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Noordenveld. De kosten worden in eerste instantie door de gemeente Tynaarlo gedragen en vervolgens in rekening gebracht bij de andere gemeenten, inclusief het toezicht en het uitpeilen van de vijvers. In de oorspronkelijke kredietaanvraag is hier geen rekening mee gehouden.

Daarom wordt voorgesteld het maatschappelijk krediet te verhogen met € 273.365 en de bijdragen van derden van € 563.165 op te nemen in het krediet. De kosten die Tynaarlo moet dragen vallen lager uit dan de € 600.000, die was geraamd. Dit betekent een lagere onttrekking aan de voorziening rioleringen.

Ophogen krediet (ver)nieuwbouw OBS de Westerburcht

In verband met stijgende prijzen in de bouw, het toenemen van de doorlooptijd van het project en een tussentijdse wijziging van het ontwerp, zijn de kosten voor dit project gestegen. Dit heeft tot gevolg dat de kosten zodanig zijn gestegen dat het beschikbare krediet van € 1.919.849 niet toereikend is voor de uitvoering van het project. Voorgesteld wordt het krediet op te hogen met € 377.043. De aanvullende kapitaallasten bedragen € 13.668 en komen ten laste van het begrotingsresultaat.

Ophogen krediet Nieuwbouw OBS Centrum/OBS Eelde

Op basis van dezelfde redenering van de voorgestelde ophoging van het krediet van OBS de Westerburcht, wordt voorgesteld het krediet voor OBS Centrum/OBS Eelde eveneens op te hogen. Voor dit project geldt dat het beschikbare krediet van € 2.379.546 niet toereikend is voor de uitvoering van het project. Voorgesteld wordt het krediet op te hogen met € 80.000. De aanvullende kapitaallasten bedragen € 2.900 en komen ten laste van het begrotingsresultaat.

Verhoging krediet Visio de Brink Bushalte

Bij het vaststellen van de begroting 2019 is een krediet van € 315.000 beschikbaar gesteld voor het gemeentelijke deel van de aanleg van de "buslus" bij Visio de Brink. De totale kosten voor dit project bedragen € 635.000, exclusief bijdragen van derden. Bij de kredietaanvraag is de bijdrage van derden niet opgenomen. De gemeente Tynaarlo ontvangt een BDU subsidie van de provincie Drenthe van € 295.000. Daarnaast vindt grondverwerving plaats welke niet mee was genomen in de eerste aanvraag. De kosten hiervoor bedragen €25.000. Bij afronding van het project vergoedt Visio de Brink het volledige bedrag aan de gemeente.

Per saldo wordt het volgende voorgesteld:

- Het ophogen van het krediet Visio de Brink met € 320.000.
- Het opnemen van een bijdrage van derden binnen het krediet van € 320.000.

Deze wijzigingen hebben geen gevolgen voor de structurele kapitaallasten.

KCA depot

Het initieel beschikbaar gestelde krediet van € 100.000 is onvoldoende gebleken voor de realisatie van het depot. Doordat de eisen aan het depot t.o.v. het moment van de kredietaanvraag zijn gewijzigd is een toename van de kosten onvermijdelijk geweest. Daarom wordt voorgesteld het krediet op te hogen met € 30.500. De extra kapitaallasten als gevolg van de hogere investering bedragen € 1.220 (afschrijvingstermijn 40 jaar) en worden gedekt binnen de afvalstoffenheffing.

Verbreden bestedingsdoel economisch krediet Sporthal Groote Veen

Door een beleidswijziging inzake het in eigen beheer nemen van het beheer van sporthallen is de gemeente verantwoordelijk geworden voor de losse inrichting van de sportkantine. Daarnaast is gebleken dat de sportinventaris, welke in eerste instantie vanuit de oude sporthallen meegenomen zou worden, te sterk verouderd is en niet meer voldoet aan de eisen. Voor beide zaken geldt dat bij de initiële kredietaanvraag geen rekening is gehouden met deze extra uitgaven. De totale verwachte extra kosten voor deze uitgaven bedragen € 115.000.

Het huidige krediet voor nieuwbouw van Sporthal de Groote Veen bedraagt € 6.345.625. Het is de verwachting dat de extra lasten binnen het bestaande krediet opgevangen kunnen worden. Deze ruimte is o.a. ontstaan door aanbestedingsvoordelen, lagere kosten voor extern bouwmanagement en door het niet hoeven uitkeren van een aantal inschrijvingvergoedingen. Zonder dit voorstel zou dit bedrag naar verwachting vrijvallen bij afronding van het project. Voorgesteld wordt om het bestedingsdoel van het bestaande krediet te verbreden met bovenstaande onderdelen. Doordat dit binnen het huidige krediet kan worden opgevangen heeft dit geen gevolgen voor de structurele kapitaallasten.

Instellen nieuwe kredieten

Economisch krediet Beschoeiing vijver Paterswolde

De beschoeiing van de vijver Meerkoetlaan Paterswolde is in zeer slechte staat waardoor het niet mogelijk is de vijver te baggeren zonder daarbij de omgeving mogelijk schade toe te brengen. Voorgesteld wordt om daarom de beschoeiing te vervangen en daarvoor een krediet beschikbaar te stellen van € 110.000. De bijbehorende kapitaallasten bedragen € 3.850 (afschrijvingstermijn 50 jaar). Deze kapitaallasten kunnen worden gedekt uit de rioolheffing.

Economisch krediet rioolgemaal Oranjepolder

In combinatie met de verhoging van het krediet Vervangen Riool Oranjelaan wordt voorgesteld een economisch krediet van € 47.000 beschikbaar te stellen voor het vervangen en verplaatsen van een rioolgemaal. Het verplaatsen van het rioolgemaal is ten gunste van het ontwerp, beheer en onderhoud van het riool. Door het verplaatsen wordt de toekomstige ontwikkeling van het voormalig gemeentehuis ook mogelijk. De kapitaallasten bedragen € 1.750 (afschrijvingstermijn 45 jaar) en worden gedekt binnen riolering.

Economisch krediet vervangen riolering en herinrichting openbare ruimte Smedinge

Dit project is ontstaan doordat door een omleiding van een ander project (Borgwallinge Bovendiepen). De verharding is stuk gereden en moet hersteld worden. Daarnaast was op korte termijn vervanging van het riool noodzakelijk. Doordat de huidige situatie vraagt om herstel van de openbare ruimte wordt voorgesteld om de riolering direct aan te pakken. Dit voorkomt dat op korte termijn wederom de openbare ruimte moet worden opengebrouwen t.b.v. het vervangen van de riolering. Daarom wordt voorgesteld de volgende 2 kredieten beschikbaar te stellen:

- 1) Voorgesteld wordt een krediet van € 174.500 beschikbaar te stellen voor het vervangen van de riolering aan de Smedinge. De structurele kapitaallasten bedragen € 6.108 en worden gedekt binnen de rioleringsgelden.
- 2) Voorgesteld wordt een krediet van € 63.000 beschikbaar te stellen voor de herinrichting van de openbare ruimte aan de Smedinge. De structurele kapitaallasten bedragen € 2.205 en komen ten laste van het begrotingsresultaat 2020.

Economisch krediet levensduur verlengende onderhoudswerkzaamheden zes bruggen

Voor een zestal bruggen is het nodig dat onderhoudswerkzaamheden worden uitgevoerd in 2019. Dit betreffen de volgende zes bruggen: (1) Grote Matsloot Bunnerveenseweg en (2) Kibbelslaglaan, (3) De Knijpe Zuidlaarderveen en Bemalenleiding (4) Nieuwe Dijk, (5) Oude Dijk en (6) Zwet dijk. Voor deze onderhoudswerkzaamheden geldt dat ze levensduur verlengend zijn. Voorgesteld wordt een krediet beschikbaar te stellen van € 75.000. De structurele kapitaallasten bedragen € 8.625 (afschrijvingstermijn 10 jaar) en kunnen ten laste van het budget "vervanging bruggen en tunnels", dat eind 2015 via het "BOR-boekje" ter beschikking is gesteld, worden gebracht. De afschrijvingstermijn wijkt af, omdat het levensduur verlengende werkzaamheden betreft. Wij kiezen niet voor een termijn van 50 jaar, maar van 10 jaar.

Economisch krediet vervanging vijf houten loop-/fietsbruggen Eelde

Voor een vijftal houten loop-/fietsbruggen in Eelde is gebleken dat deze aan volledige vervanging toe zijn. Voorgesteld wordt een krediet beschikbaar te stellen van € 120.000. De structurele kapitaallasten bedragen € 4.200 (afschrijvingstermijn 50 jaar) en kunnen ten laste van het budget "vervanging bruggen en tunnels", dat eind 2015 via het "BOR-boekje" ter beschikking is gesteld, worden gebracht.

Economisch krediet vervangen houten loop-/fietsbrug Zeegse

In Zeegse dient een houten loop-/fietsbrug vervangen te worden. Voorgesteld wordt een krediet beschikbaar te stellen van € 50.000. De structurele kapitaallasten bedragen € 1.750 (afschrijvingstermijn 50 jaar) en kunnen ten laste van het budget "vervanging bruggen en tunnels", dat eind 2015 via het "BOR-boekje" ter beschikking is gesteld, worden gebracht.

Maatschappelijk krediet digitalisering milieudossiers RUD

De (deelnemers aan de) RUD hebben afgesproken dat vanaf 2016 de informatie-uitwisseling digitaal plaatsvindt. Daarnaast heeft de Provincie ons opgedragen om de archivering van onze (milieu)dossiers te verbeteren. Voor 01-01-2019 moeten 90 dossiers/adressen gedigitaliseerd zijn. Dit is gerealiseerd. Na 1 januari willen wij de digitalisering oppakken en kijken naar de overige ca. 600 adressen. Deze adressen zijn ondergebracht in categorieën welke zijn gekoppeld aan de frequentie waarin controles worden uitgevoerd door de RUD. Naast de digitaliseringsopdracht vanuit de GR speelt de audit die de Provincie Drenthe in 2017 heeft uitgevoerd. Als Interbestuurlijk Toezichthouder controleert zij of gemeente op een adequate wijze uitvoering geven aan hun VTH taken. In 2018 is het rapport gepresenteerd. Eén van de opdrachten aan Tynaarlo is dat de (milieu)dossiers op orde moeten worden gebracht. Deze opdracht kan gecombineerd worden met de afspraak dat de dossiers digitaal beschikbaar worden gesteld aan de RUD. Hiervoor worden extra lasten gemaakt. Voorgesteld wordt om voor dit bedrag een maatschappelijk krediet beschikbaar te stellen á € 140.000 en ten laste te brengen van de ARG1.

Voorstellen voor besluitvorming

1. Kennis te nemen van de voortgang van de activiteiten, doelen en ontwikkelingen per hoofdstuk per 1 mei 2019;
2. Het incidentele voordeel 2019 van € 224.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve Grote Investerings (ARGI);
3. Het incidentele nadeel 2020 van € 30.000 te onttrekken aan de Algemene Reserve Grote Investerings (ARGI);
4. Het structurele nadeel van € 92.000 vanaf 2020 op te nemen in de meerjarenbegroting;
5. In te stemmen met de aanpassingen van de volgende kredieten en dekking/toevoeging:
  - a. Ophogen van het economisch krediet Vervanging Riool Oranjelaan met € 81.644 en de bijbehorende extra kapitaallasten van € 2.858 ten laste te laten komen van het taakveld riolering.
  - b. Ophogen van het economisch krediet Vervanging Riool Oranjelaan Wegen met € 310.000 en de bijbehorende extra kapitaallasten van € 10.850 ten laste te brengen van het begrotingsresultaat.
  - c. Het maatschappelijk krediet baggeren vijvers op te hogen met € 273.365 en de bijdrage derden op te hogen met € 563.165. Per saldo ontstaat een lagere onttrekking aan de voorziening riolering.
  - d. Ophogen van het economisch krediet (Ver)nieuwbouw OBS de Westerburcht met € 377.043 en de bijbehorende extra kapitaallasten van € 13.668 ten laste te brengen van het begrotingsresultaat.
  - e. Ophogen van het economisch krediet Nieuwbouw OBS Centrum/OBS Eelde met € 80.000 en de bijbehorende extra kapitaallasten van € 2.900 ten laste te brengen van het begrotingsresultaat.
  - f. Ophogen van het economisch krediet Visio de Brink met € 320.000 en daarnaast een bijdrage van derden opnemen van eveneens € 320.000.
  - g. Ophogen van het economisch krediet KCA depot Zuidlaren met € 30.500 en de bijbehorende extra kapitaallasten van € 1.220 ten laste te brengen van het taakveld afval.
  - h. Het bestedingsdoel van het economisch krediet Sporthal Groote Veen te verbreden met de aanschaf van inrichting van de kantine en sportinventaris.
6. In te stemmen met het beschikbaar stellen van de volgende kredieten:
  - a. Een economisch krediet van € 110.000 voor het vervangen van beschoeiing van de vijver Meerkoetlaan Paterswolde en de bijbehorende structurele kapitaallasten van € 3.850 te dekken binnen het taakveld riolering.
  - b. Een economisch krediet van € 47.000 voor het vervangen en verplaatsen van het rioalgemaal Oranjepolder en de bijbehorende structurele kapitaallasten van € 1.750 te dekken binnen het taakveld riolering.
  - c. Een economisch krediet van € 174.500 voor het vervangen van riolering aan de Smedinge en de bijbehorende structurele kapitaallasten van € 6.108 te dekken binnen het taakveld riolering.
  - d. Een economisch krediet van € 63.000 voor de herinrichting van de openbare ruimte aan de Smedinge en de bijbehorende structurele kapitaallasten van € 2.205 ten laste te brengen van het begrotingsresultaat.
  - e. Een economisch krediet van € 75.000 voor levensduur verlengende onderhoudswerkzaamheden aan zes bruggen en de bijbehorende structurele kapitaallasten van € 8.625 ten laste te brengen van het budget vervangen kunstwerken.
  - f. Een economisch krediet van € 120.000 voor het vervangen van vijf houten loop-/fietsbruggen te Eelde en de bijbehorende structurele kapitaallasten van € 4.200 ten laste te brengen van het budget vervangen kunstwerken.
  - g. Een economisch krediet van € 50.000 voor het vervangen van een houten loop-/fietsbrug te Zeegse en de bijbehorende structurele kapitaallasten van € 1.750 ten laste te brengen van het budget vervangen kunstwerken.
  - h. Een maatschappelijk krediet van € 140.000 beschikbaar te stellen voor het digitaliseren van milieudossiers en hiervoor een bestemmingsreserve in te stellen en ten laste te brengen van de ARGI.

Wij vertrouwen erop u met deze brief op hoofdlijnen op een korte en bondige manier te hebben geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen en noodzakelijke bijstellingen en leggen deze voor besluitvorming aan de gemeenteraad voor. De vergadering waarin deze tussenrapportage wordt behandeld staat gepland op 9 juli 2019.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders

mr. J. Th. van Nieukerken
gemeentesecretaris

drs. M.J.F.J. Thijsen
burgemeester

Bijlage 1: Bijstelling begroting 2019

+ is voordeel, - is nadeel, afgerond op 1.000 euro

Omschrijving	2019		2020		2021		2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Hoofdstuk 0 Bestuur en ondersteuning								
Accountantskosten	-32.000		-32.000		-32.000		-32.000	
Inkomsten WPDA t.b.v. ombudsfunctie		3.000		3.000		3.000		3.000
Nieuwe rechtspositiebesluit Raad	-40.000		-40.000		-40.000		-40.000	
Uitbreiding formatie griffie	-34.000		-34.000		-34.000		-34.000	
Vergoeding ombudsfunctie	-7.000		-7.000		-7.000		-7.000	
Totaal taakveld Bestuur	-113.000	3.000	-113.000	3.000	-113.000	3.000	-113.000	3.000
Aanpassing kapitaallasten	-4.000							
Advies en korte dienstverlening	-13.000							
Budget Gegevens en Privacybeheer	-80.000		-80.000		-80.000		-80.000	
Centralisatie intranetbudget								
Verkiezingen	-26.000							
Verwerking meicirculaire 2019	-24.000							
Totaal taakveld Burgerzaken	-147.000		-80.000		-80.000		-80.000	
Aanpassing kapitaallasten	13.000							
Budget Gegevens en Privacybeheer	80.000		80.000		80.000		80.000	
Centralisatie intranetbudget								
Motie toegankelijkheid website raad	-8.000							
Overheveling budget participatie	-125.000							
Totaal taakveld Overhead	-40.000		80.000		80.000		80.000	
Aanpassing Doorbelaste Rente	-172.000							
Aanpassing kapitaallasten								
Aanpassing rente Grondbedrijf	-66.000							
Aanpassing Rente kortlopende leningen	75.000							
Aanpassing Rente langlopende leningen	150.000							
Hogere dividenduitkering BNG		74.000						
Hogere dividenduitkering Enexis		7.000						
Totaal taakveld Treasury	-13.000	81.000						
Correctie OZB Eigenaren woning		107.000						
Projectteam belastingen	47.000							
Totaal taakveld OZB woningen	47.000	107.000						
Correctie OZB niet woningen		-22.000						
Totaal taakveld OZB niet-woningen		-22.000						
Verwerking meicirculaire 2019		1.263.000						
Vrijval schommelfonds	500.000							
Totaal taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	500.000	1.263.000						
Toename verzekeringspremies	-55.000		-10.000		-10.000		-10.000	
Totaal taakveld Overige baten en lasten	-55.000		-10.000		-10.000		-10.000	
Aanpassing kapitaallasten		-284.000						
Dekking Inc. aanpassingen VJB	-312.000		30.000					
Dekking Str. aanpassingen VJB	88.000							
INC vrijval AB budget	-644.000							
Inzet reserve bibliotheek		135.000		135.000		135.000		
Onttrekking reserve bijdrage GAE		160.000						
Vrijval Niet ingezet BOR budget naar Arg	-353.000							
Totaal taakveld Mutaties reserves	-1.221.000	11.000	30.000	135.000		135.000		
Dekking Inc. aanpassingen VJB			14.000		14.000		14.000	
Dekking Str. aanpassingen VJB			77.000		77.000		77.000	
Negatief begrotingsresultaat	-105.000							
Totaal taakveld Resultaat van de rekening van baten en lasten	-105.000		91.000		91.000		91.000	
Totaal hoofdstuk 0	-1.147.000	1.443.000	-2.000	138.000	-32.000	138.000	-32.000	3.000
Hoofdstuk 1 Veiligheid								
Aanvullende bijdrage VRD	-22.000							
Totaal taakveld Crisisbeheersing en brandweer	-22.000							
Aanpassing kapitaallasten	-4.000							
Bijdrage Zorg- veiligheidshuis Drenthe	-14.000		-14.000		-14.000		-14.000	
Bijdrage zorgcoördinator ZVHD	-1.000		-1.000		-1.000		-1.000	
Brandwachten	-9.000							
Correctie opbrengsten evenementen		-9.000		-9.000		-9.000		-9.000
Inkomsten dossier mijnbouw		8.000						
Ruimen explosieven	-12.000							
Totaal taakveld Openbare orde en veiligheid	-40.000	-1.000	-15.000	-9.000	-15.000	-9.000	-15.000	-9.000
Totaal hoofdstuk 1	-62.000	-1.000	-15.000	-9.000	-15.000	-9.000	-15.000	-9.000

Omschrijving	2019		2020		2021		2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer en waterstaat								
Aanpassing kapitaallasten	61.000							
Inkomsten veegwerkzaamheden		10.000						
Vrijval Niet ingezet BOR budget naar Arg	353.000							
Totaal taakveld Verkeer en Vervoer	414.000	10.000						
Totaal hoofdstuk 2	414.000	10.000						
Hoofdstuk 3 Economie								
Aanpassing kapitaallasten								
Bijdrage GAE	-160.000							
Opzegging lidmaatschap P10	6.000		6.000		6.000		6.000	
Totaal taakveld Economische ontwikkeling	-154.000		6.000		6.000		6.000	
Aanpassing rente Grondbedrijf	20.000	-20.000						
Totaal taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur	20.000	-20.000						
Actualisatie toeristenbelasting		40.000		40.000		40.000		40.000
Totaal taakveld Economische promotie		40.000		40.000		40.000		40.000
Totaal hoofdstuk 3	-134.000	20.000	6.000	40.000	6.000	40.000	6.000	40.000
Hoofdstuk 4 Onderwijs								
Aanpassing kapitaallasten	287.000							
INC vrijval AB budget	644.000							
Totaal taakveld Onderwijshuisvesting	931.000							
Aanpassen budget leerlingenvervoer	75.000		75.000		75.000		75.000	
Budget onderwijsachterstandenbeleid	-54.000	54.000	-54.000	54.000	-54.000	54.000	-54.000	54.000
Totaal taakveld Onderwijsbeleid en leerlingzaken	21.000	54.000	21.000	54.000	21.000	54.000	21.000	54.000
Totaal hoofdstuk 4	952.000	54.000	21.000	54.000	21.000	54.000	21.000	54.000
Hoofdstuk 5 Sport, cultuur en recreatie								
Aanpassing kapitaallasten	1.000							
Subsidie zonnepanelen Groote Veer				10.000		10.000		10.000
Verhogen exploitatiebijdrage zwembad	-33.000		-33.000		-33.000		-33.000	
Verhoging exploitatiebijdrage zwembaden	-82.000							
Totaal taakveld Sportaccommodaties	-114.000		-33.000	10.000	-33.000	10.000	-33.000	10.000
Technische mutatie cultuur Verwerking meicirculaire 2019	-36.000							
Totaal taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-36.000							
Inzet reserve bibliotheken	-135.000		-135.000		-135.000			
Provinciale bijdrage bibliotheken	-100.000	100.000	-100.000	100.000				
Technische mutatie bibliotheek	321.000	-30.000	321.000	-30.000	321.000	-30.000	321.000	-30.000
Technische mutatie bibliotheken	-291.000		-291.000		-291.000		-291.000	
Totaal taakveld Media	-205.000	70.000	-205.000	70.000	-105.000	-30.000	30.000	-30.000
Aanpassing kapitaallasten Verhoogde bijdrage Meerschapp P AB verg.	53.000							
	-5.000		-5.000		-5.000		-5.000	
Totaal taakveld Openbaar groen en (openlucht)recreatie	48.000		-5.000		-5.000		-5.000	
Totaal hoofdstuk 5	-307.000	70.000	-243.000	80.000	-143.000	-20.000	-8.000	-20.000
Hoofdstuk 6 Sociaal domein								
Aanpassing kapitaallasten	-2.000							
Buurtbemiddeling	50.000							
Overheveling budget participatie	125.000							
Verwerking meicirculaire 2019	-184.000							
Totaal taakveld Samenkracht en burgerparticipatie	-11.000							
Motie kindpakket in armoedebeleid	-30.000		-30.000					
Verwerking meicirculaire 2019	11.000							
Totaal taakveld Inkomensregelingen	-19.000		-30.000					
Verwerking meicirculaire 2019	-16.000							
Totaal taakveld Begeleide participatie	-16.000							
Verwerking meicirculaire 2019	-37.000							
Totaal taakveld Arbeidsparticipatie	-37.000							
Actualisatie budgetten WMO & Jeugd								
Technische mutatie publiek vervoer								
Verwerking meicirculaire 2019	-250.000							
Totaal taakveld Maatwerkdienstverlening 18+	-250.000							

Omschrijving	2019		2020		2021		2022	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Actualisatie budgetten WMO & Jeugd								
Verwerking meicirculaire 2019	-885.000							
Totaal taakveld								
Maatwerkdienstverlening 18-	-885.000							
Totaal hoofdstuk 6	-1.218.000		-30.000					
<i>Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu</i>								
Aanpassen budget								
rijksvaccinatieprogramm	-41.000		-41.000		-41.000		-41.000	
Totaal taakveld Volksgezondheid	-41.000		-41.000		-41.000		-41.000	
Aanpassing kapitaallasten								
Correctie rioolheffing		-20.000						
Correctie voorziening riolering	40.000							
Inkomsten veegwerkzaamheden		10.000						
Inspectie vakantiewoningen Oude Badweg	-30.000							
Totaal taakveld Riolering	10.000	-10.000						
Aanpassing kapitaallasten								
Correctie afvalstoffenheffing		-9.000						
Correctie voorziening reiniging	9.000							
Totaal taakveld Afval	9.000	-9.000						
Aanpassing kapitaallasten	9.000							
Toevoeging + onttrekking voorz. begraven		-90.000						
Totaal taakveld Begraafplaatsen en crematoria	9.000	-90.000						
Totaal hoofdstuk 7	-13.000	-109.000	-41.000		-41.000		-41.000	
<i>Hoofdstuk 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing</i>								
Aanpassing kapitaallasten								
Totaal taakveld Ruimtelijke ordening								
Aanpassing rente Grondbedrijf								
Totaal taakveld Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)								
Kwaliteitscriteria VTH	10.000							
Project asbestdaken	18.000							
Totaal taakveld Wonen en bouwen	28.000							
Totaal hoofdstuk 8	28.000							
Totaal	-1.487.000	1.487.000	-304.000	303.000	-204.000	203.000	-69.000	68.000
Saldo/resultaat voorjaarsbrief			-1.000		-1.000		-1.000	

Bijlage 2: Monitor Sociaal Domein

Binnengekomen klachten:

Er zijn in het eerste kwartaal van 2019 twee klachten binnengekomen:

Eén klacht betrof een “van het kastje naar de muur situatie” in verband met een vervoersvoorziening.

Deze klacht was gegrond.

De andere klacht betrof een bejegeningssituatie. Deze klacht bleek ongegrond te zijn. Er is uitleg gegeven over de procedure.

Bezwaar- en beroepschriften

Er zijn in het eerste kwartaal van 2019 twee bezwaarschriften ingediend:

Een bezwaar tegen de afwijzing van een aanvraag voor een gehandicaptenparkeerkaart-passagier.

De commissie heeft geadviseerd het bezwaar ongegrond te verklaren.

Een bezwaar van een ouder tegen de wijze waarop haar kind in het kader van de jeugdhulp is begeleid.

1. Financiële stand van zaken

De eerste prognose, op grond van de ontwikkelingen in de tweede helft van 2018 en de eerste maanden van 2019, is dat we in 2019 opnieuw niet uit zullen komen met de beschikbare budgetten in het Sociaal Domein, ondanks de extra budgetten die op grond van de meicirculaire beschikbaar zijn gesteld voor de onderdelen Jeugd en Wmo.

Voor de Jeugd wordt een iets gunstiger dan in 2018, maar nog steeds negatief resultaat verwacht. Bij de Wmo lopen de kosten op dit moment in de pas met de beschikbare budgetten, maar voor 2019 is desondanks een negatief resultaat denkbaar, vanwege (vooral) het toegenomen aantal aanvragen voor huishoudelijke hulp. Op het onderdeel Jeugd wordt een tekort verwacht van ongeveer € 1,7 miljoen. Dit tekort kan deels gedekt worden uit de € 1,3 miljoen die hiervoor in de begroting 2019 binnen de ARGI gereserveerd is. Bij de Najaarsbrief zal op basis van een geactualiseerde inschatting van de benodigde budgetten voorgesteld worden de ARGI in te zetten ter dekking van dit tekort, eventueel in combinatie met aanvullende dekking. Het verwachte resultaat voor de Participatiewet is op dit moment nog niet bekend.

Op grond van de huidige zorgvraag bij de Jeugd, de groeiende vraag bij de Wmo en de omvang van de budgetten, zullen de uitgaven en opbrengsten niet op korte termijn met elkaar in evenwicht komen. Voor de zorg in natura voor Jeugd en Wmo (huishoudelijke hulp en dagbesteding/begeleiding) worden in NMD-verband per 1 januari 2020 nieuwe contracten afgesloten met de aanbieders. Uitgangspunt bij de inkoop van deze zorg is (onder andere) het beheersen van de kosten. Vanaf 2021 wordt in verband met de wijziging van het zogenaamde woonplaatsbeginsel een daling van de uitgaven aan jeugdzorg verwacht.

Wmo: In de prognose voor 2019 van de Wmo-uitgaven gaan we er van uit dat de verwachte uitgaven nog binnen de bestaande middelen van het totaal beschikbaar Wmo-budget gedekt kunnen worden. Hierbij is in de eerste maanden van dit jaar wel een duidelijke kostenstijging zichtbaar bij de huishoudelijke hulp, veroorzaakt door de invoering van het zogenaamde abonnementstarief. Door deze wijziging in de landelijke regelgeving wordt de gemeente Tynaarlo in 2019 geconfronteerd met zeker € 400.000 aan extra uitgaven voor Wmo-voorzieningen. Het is onzeker of, en in welke mate, de in de eerste maanden van 2019 waar te nemen stijging in het vervolg van 2019 zal doorzetten. In het volgende hoofdstuk wordt onder de kopjes A en C nader ingegaan op het abonnementstarief en de effecten daarvan.

In de prognose zijn de ontvangsten uit eigen bijdragen en het verwachte positieve resultaat bij het Beschermd Wonen al meegenomen. Bij het Beschermd Wonen, dat wordt uitgevoerd door de centrumgemeente Assen, was het positief resultaat over 2018 lager dan over 2017 (€ 473.000 versus € 657.000). Voor 2019 wordt op dit moment uitgegaan van eenzelfde positief resultaat als in 2018, te weten € 473.000.

Jeugd: ten aanzien van de Jeugd is de verwachting, dat we ook in 2019 niet uit zullen komen met de beschikbare middelen; er wordt een negatief resultaat verwacht van € 1,7 miljoen en de eerste prognose voor de zorgkosten in 2019 wijst op een lichte daling van die kosten. Dat het tekort fors lager is dan in 2018 (tekort jeugd € 2,8 miljoen) komt deels doordat er vanuit het rijk meer budget beschikbaar gesteld is. Een deel van deze extra middelen (€ 638.000 in 2019) die bij de meicirculaire zijn toegevoegd aan het jeugdbudget, zijn vooralsnog tijdelijk (t/m 2021). Aanvullend onderzoek door het kabinet zal uit moeten wijzen of er ook structureel meer middelen beschikbaar komen om de tekorten op de jeugd te kunnen dekken.

Participatiewet: ten aanzien van de Participatiewet nemen we in de voorjaarsbrief geen aanpassingen voor de WPDA mee, omdat we nog op de rapportage van de WPDA over het eerste trimester wachten, evenals de vertaling van de informatie uit de meicirculaire. Zodra deze informatie beschikbaar is, wordt u daar nader over geïnformeerd.

Facturatie zorg in natura: met ingang van 1 januari 2016 loopt het traject van zorgtoekenning tot en met de daadwerkelijke facturering via het zogenaamde digitale berichtenverkeer. Alle zorgleveranciers zijn hier op aangesloten. Er zijn nog steeds zorgleveranciers die achterblijven met het daadwerkelijk factureren van zorgkosten, maar in vergelijking met 2017 is het tijdig factureren in 2018 duidelijk verbeterd. Desondanks wordt bij de prognose van de in de volgende hoofdstukken genoemde uitgaven voor Wmo en Jeugd uitgegaan van de verplichtingen (de vastgelegde indicaties) die zijn aangegaan, en niet van de werkelijke facturering. Op basis van de ervaringen over 2017 en 2018

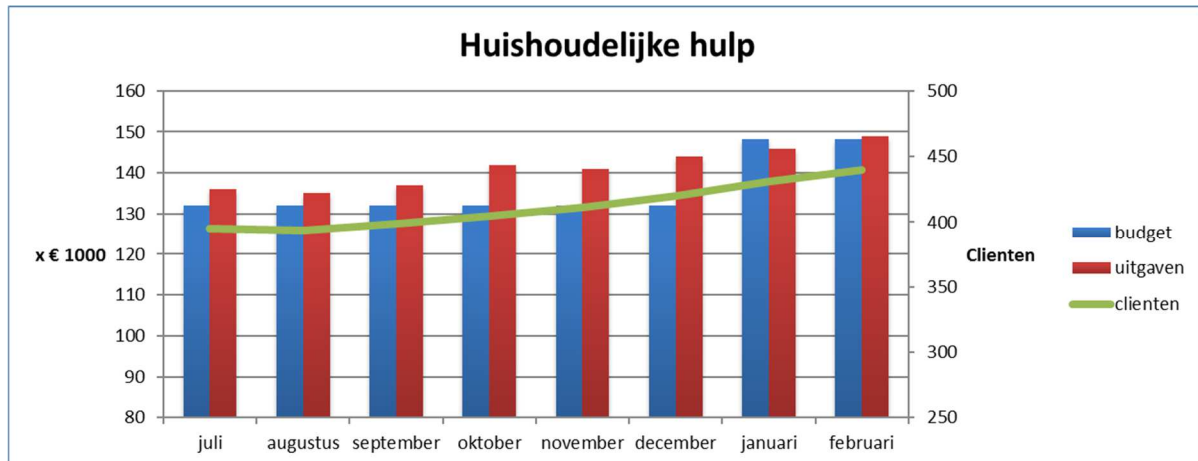
gaan we ervan uit dat 95% van de Wmo-verplichtingen wordt 'verzilverd', bij de Jeugd is dat percentage 90.

2. Wmo

In deze paragraaf lichten we de belangrijkste ontwikkelingen toe in de diverse onderdelen die binnen de Wmo vallen. Het gaat hierbij met name om de uitgaven voor de huishoudelijke hulp (incl. toeslag) en de uitgaven voor de nieuwe Wmo-taken (groeps- en dagbesteding en begeleiding).

A. Maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp (budget € 1.780.000)

De ontwikkeling van de uitgaven en het aantal cliënten in de huishoudelijke hulp wordt als volgt weergegeven:

De uitgaven voor deze voorziening bedroegen in 2018 € 1.460.000. Voor 2019 wordt een stijging verwacht tot bijna € 1,8 miljoen (op basis van de stand van zaken per 1 maart 2019). Het aantal cliënten bedroeg in juli 2018 381, in december 2018 408 en is op 1 maart 2019 doorgestegen naar 440. Er is al vanaf 2017 een langzame groei zichtbaar van het aantal cliënten met huishoudelijke hulp, maar deze stijging is in 2019 groter dan voorheen. De oorzaak hiervan moet worden gezocht in de vervanging van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage door een zogeheten abonnementstarief. Dit is een vast tarief van maximaal € 17,50 per periode van vier weken. Zie ook onderdeel C (Eigen bijdragen).

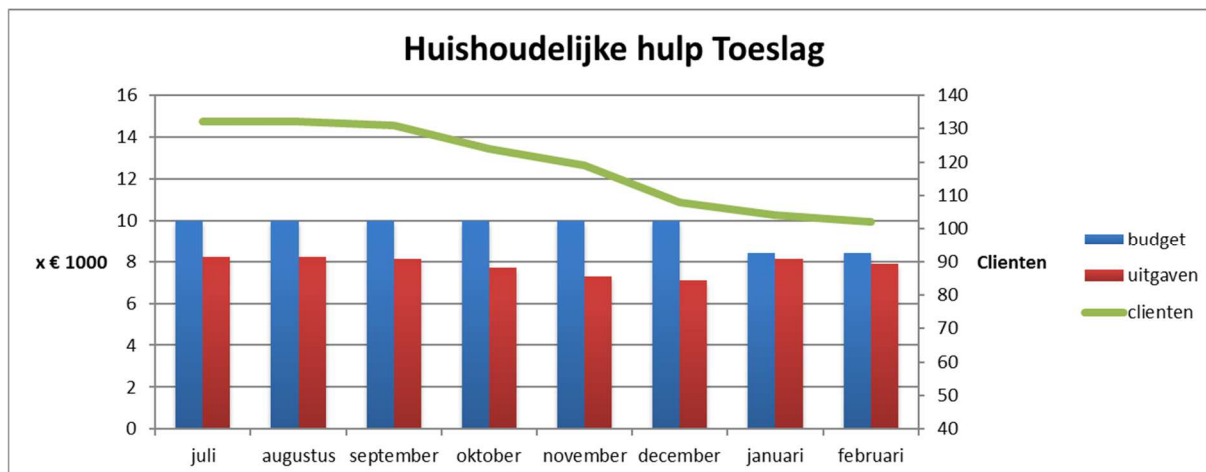
In de praktijk wordt zichtbaar dat cliënten die voorheen de hulp in de huishouding helemaal zelf betaalden (in verband met de hoogte van de eigen bijdrage die zij zouden moeten betalen) nu, vanwege de invoering van het abonnementstarief, een aanvraag indienen voor een maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp. Daarnaast is er de groep cliënten die gebruik maakt van de algemene voorziening schoonmaakhulp (zie onderdeel B hierna) maar 'overstapt' naar de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp. Voor deze cliënten is het gebruik maken van de algemene voorziening door de invoering van het abonnementstarief (op dit moment) in alle gevallen duurder geworden dan het gebruik maken van de maatwerkvoorziening. Voor de gemeente is het net andersom: de maatwerkvoorziening is duurder dan de algemene voorziening.

De kostenstijging bij de maatwerkvoorziening huishoudelijke hulp wordt dus voor een deel veroorzaakt door 'nieuwe' cliënten, al dan niet als gevolg van de invoering van het abonnementstarief, en voor een deel door cliënten die 'overstappen' vanuit de algemene voorziening. Het totale aantal cliënten (maatwerkvoorziening én algemene voorziening) steeg van 513 in juli 2018 tot 516 in december 2018, en 542 per 1 maart 2019.

Naast de huishoudelijke hulp in natura wordt deze voorziening ook in de vorm van een PGB verstrekt. Dit betreft 16 cliënten en gaat om een bedrag van € 50.000 per jaar.

B. Huishoudelijke Hulp Toeslag (budget € 100.000)

Uit dit budget wordt de Algemene Voorziening Schoonmaakhulp (AVS) bekostigd. De gemeente Tynaarlo heeft besloten om deze regeling ook in 2019 voort te zetten, waarbij de toeslag per uur is verhoogd in verband met de gestegen uurlonen van de huishoudelijke hulp. De ontwikkeling van het aantal cliënten dat gebruik maakt van de AVS, en de bijbehorende uitgaven, staat in de grafiek hieronder.

Het aantal cliënten dat gebruik maakt van deze algemene voorziening daalt al geruime tijd. Van 132 in juli 2018 naar 108 in december 2018, en 102 op 1 maart 2019. De belangrijkste oorzaak hiervan is de invoering van het abonnementstarief (zie hierboven onder A). Uitgaande van deze ontwikkelingen (daling cliëntenaantallen in combinatie met een hogere toeslag per uur) is het budget voor 2019 bijgesteld van € 120.000 naar € 100.000.

C. Eigen Bijdragen (budget € -295.000)

De eigen bijdragen betreffen alleen de Wmo-taken; een eigen bijdrage voor ingezette jeugdhulp is als gevolg van besluitvorming op rijksniveau niet aan de orde.

Voor 2019 wordt een daling van de inkomsten uit eigen bijdragen voorzien. Deze daling wordt veroorzaakt door de invoering van het zogenaamde abonnementstarief per 1 januari 2019. Vanaf die datum is een (maximale) bijdrage per vier weken verschuldigd van € 17,50. Vóór 1 januari 2019 was de eigen bijdrage afhankelijk van het inkomen en het vermogen van de ontvanger van een Wmo-voorziening. Overigens worden gemeenten door het Rijk gecompenseerd voor de weggevallen inkomsten uit eigen bijdragen door een toevoeging aan het Gemeentefonds. Door de invoering van het abonnementstarief verwachten gemeenten echter ook extra aanvragen voor een Wmo-voorziening en daarmee hogere kosten. De VNG en de Raad van State hebben voorafgaand aan de invoering van het abonnementstarief al op dit gevolg gewezen; gemeenten hebben bij een aantal voorzieningen, waaronder de huishoudelijke hulp, namelijk nauwelijks mogelijkheden om deze ontwikkeling bij te sturen. Of gemeenten voor deze extra kosten worden gecompenseerd, is op dit moment onduidelijk; gemeenten zijn hierover wel in gesprek met de minister. Ook wordt deze ontwikkeling landelijk gemonitord door het CBS.

Het in de begroting 2019 opgenomen bedrag aan te ontvangen eigen bijdragen is gebaseerd op de tot medio april 2019 ontvangen eigen bijdragen ad € 110.000. In 2018 werd in totaal € 369.000 aan eigen bijdragen ontvangen.

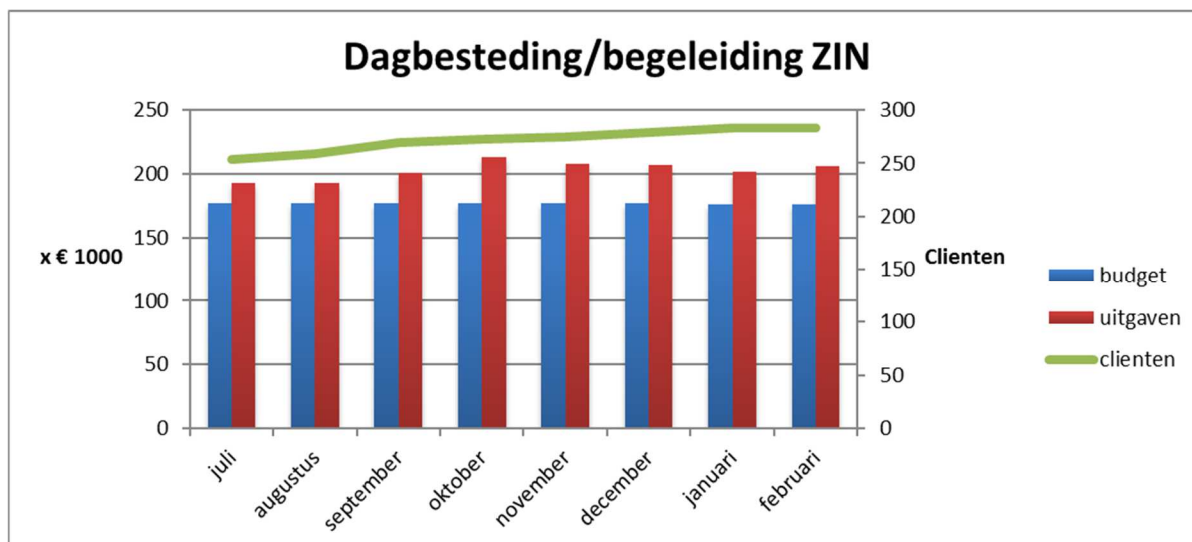
D. Dagbesteding en Begeleiding

Met ingang van 1 januari 2015 zijn in het kader van de decentralisaties taken overgeheveld van de AWBZ naar de gemeenten. De belangrijkste uitgaven betreffen de uitgaven voor individuele begeleiding en groeps-/en dagbesteding. Hierbij wordt de zorg zowel in natura (ZIN) als in de vorm van Persoonsgebonden Budgetten (PGB's) verstrekt. In onderstaande grafieken wordt de ontwikkeling in de verschillende uitgaven weergegeven.

Zorg in Natura (budget € 2.117.000)

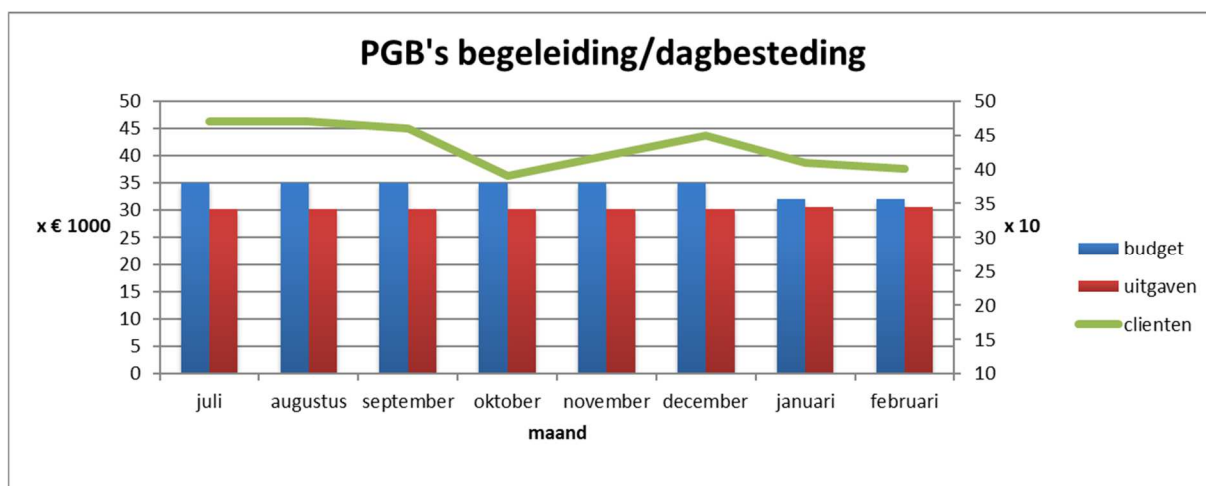
De ontwikkeling in de uitgaven voor begeleiding en dagbesteding (zorg in natura) is als volgt:

Het aantal cliënten is in de loop van 2018 toegenomen van 225 in januari tot 279 in december 2018. Op 1 maart 2019 zijn er 283 cliënten met dagbesteding/begeleiding in natura. In 2018 is voor deze voorziening € 2.370.000 uitgegeven. Voor 2019 worden de uitgaven op € 2.465.000 geraamd. Gezien de toch grote stijging van het aantal cliënten in deze voorziening kan de stijging van de kosten relatief beperkt worden genoemd. De verklaring hiervoor is, dat de stijging van het aantal cliënten bijna uitsluitend op (het relatief goedkope) interventieniveau 5 plaatsvindt, terwijl de kosten op het duurdere interventieniveau 7 dalen.

PGB's (budget € 385.000)

Voor dagbesteding/begeleiding worden, naast zorg in natura, dus ook PGB's beschikbaar gesteld. In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de PGB's voor dagbesteding/begeleiding weergegeven.

Het aantal cliënten met een PGB voor begeleiding/dagbesteding is van januari 2018 tot januari 2019 gedaald van 50 naar 40. De kosten van deze PGB's worden voor 2019 begroot op € 385.000, vergelijkbaar met de werkelijke uitgaven in 2018. De in eerdere rapportages opgemerkte verschuiving van de kosten van PGB's naar de kosten voor zorg in natura is hier nog steeds zichtbaar.

E. Beschermd Wonen

Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor beschermd wonen. De financiering daarvan loopt nu nog via onze centrumgemeente Assen.

Het aandeel van de gemeente Tynaarlo in het totale budget voor Beschermd Wonen zorgde in 2017 voor een positief resultaat van € 657.000. Het positief resultaat over 2018 was ruim € 470.000. Als oorzaak van het gedaalde positieve resultaat wordt de toegenomen vraag naar deze voorziening genoemd. Voorlopig wordt voor 2019 eenzelfde positief resultaat verwacht als over 2018. Voor de gemeente Tynaarlo is dit dus € 470.000.

F. Wonen/rolstoelen/vervoer (budget € 991.000)

Onder deze Wmo-voorzieningen vallen de woonvoorzieningen, de rolstoelen, vervoermiddelen en het collectief vervoer. De kosten van deze voorzieningen bedroegen in 2017 ruim € 900.000 en in 2018 ruim € 1 miljoen. Deze stijging werd vooral veroorzaakt door enkele dure woningaanpassingen. De invoering van het abonnementstarief (eigen bijdrage) zou kunnen leiden tot een stijging van met name het aantal aanvragen voor een woonvoorziening of een individuele vervoersvoorziening, zoals bijvoorbeeld een scootmobiel. Voor rolstoelen wordt namelijk geen eigen bijdrage betaald en voor het collectief vervoer betaalt de cliënt al een eigen bijdrage in de vorm van een bedrag per gereisde kilometer, net als bij het OV.

3. Jeugdhulp

Zorg in natura (budget € 5.391.000)

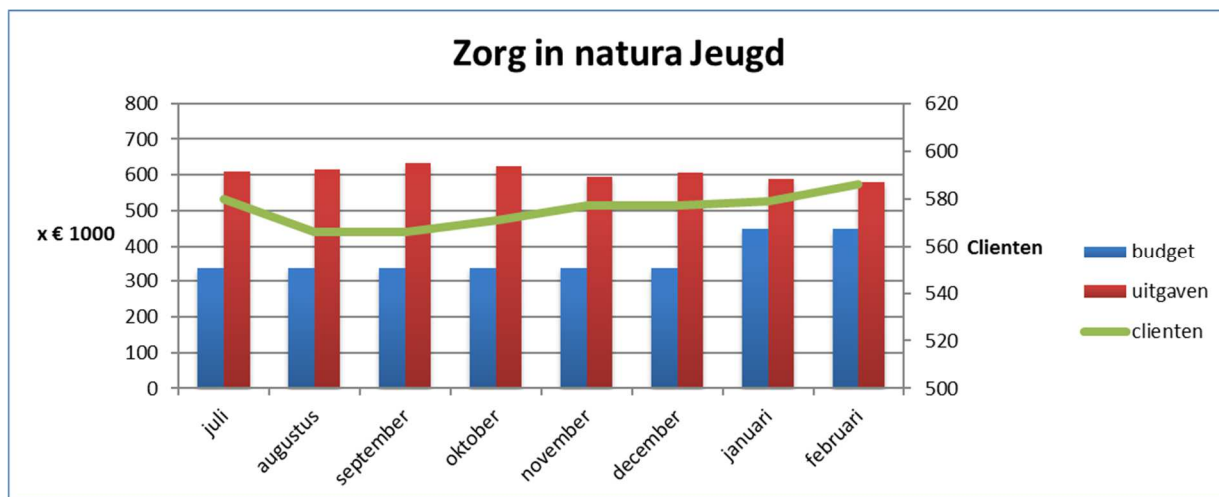
Met ingang van 1 januari 2017 wordt de Jeugdwet in NMD (Noord- en Midden Drenthe) -verband uitgevoerd. De financiële uitvoering vindt plaats per gemeente, met uitzondering van de bovenregionale jeugdzorg, die vindt plaats op Drenthe breed niveau.

De uitgaven van de zorg in natura worden onderstaand weergegeven. De cijfers laten zien dat er, in vergelijking met 2018, een licht dalende trend zit in de uitgaven. Het aantal cliënten kan vanaf het tweede kwartaal van 2018 stabiel worden genoemd. De daling in de uitgaven is vooral zichtbaar op interventieniveau 5 en 6.

Het aantal cliënten met zorg in natura is tussen januari 2017 en 1 april 2018 gestegen van 484 naar 595, met een uitschieter van 615 in december 2017. In maart 2018 waren er 588 cliënten en op 1 maart 2019 zijn dat er 586. Daarmee lijkt er nu sprake te zijn van een redelijk stabiele situatie. Voor 2019 moet voorlopig dan ook worden uitgegaan van een kostenniveau dat hoort bij dit cliëntenaantal.

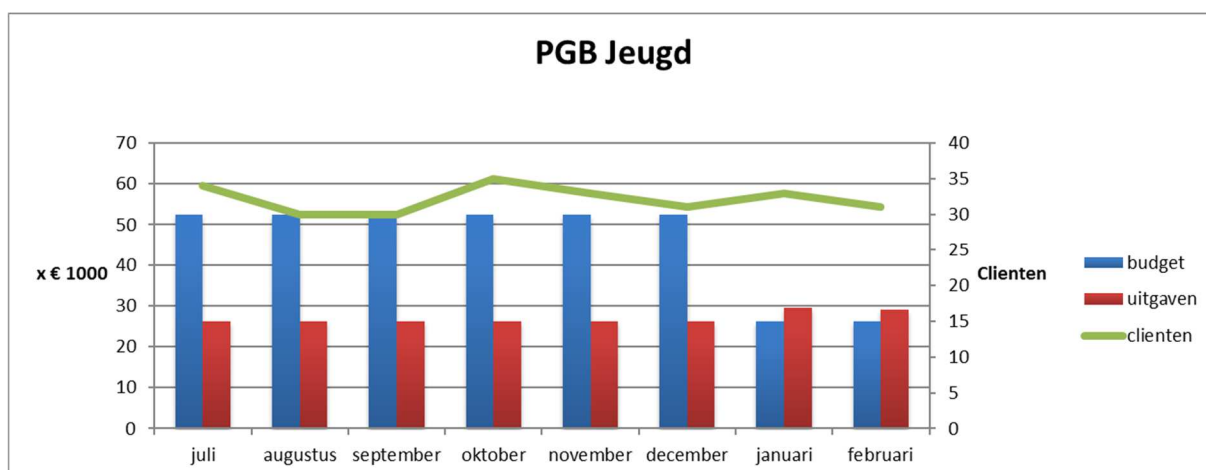
In de grafiek hieronder is, op basis van de ervaringen over 2017 en 2018, als uitgangspunt genomen dat 90% van de opgenomen verplichtingen daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Ook bij de zorgkosten die horen bij interventieniveau 8 (IVN8), met een bijbehorende prijs per etmaal, is uitgegaan van een realisatiepercentage van 90% van de opgenomen verplichting. De uiteindelijke kosten kunnen hier echter behoorlijk van afwijken; pas bij de facturatie is bekend hoeveel etmalen zorg er werkelijk zijn geleverd. Bij de prognose bestaat bij dit onderdeel op dit moment dan ook de grootste onzekerheid.

Onder de kosten van IVN8 vallen ook de (hoge) kosten van cliënten die verblijven in een in de gemeente gevestigde voorziening van VNN of Samenhuis. Voor de kosten van VNN is tot 2018 in NMD-verband het solidariteitsbeginsel toegepast, maar vanaf 2018 komen deze kosten volledig voor rekening van de gemeente Tynaarlo. De kosten van de door VNN en Samenhuis geleverde zorg bedroegen in 2018 € 765.000. Door de voorgenomen wijziging van het zogenaamde woonplaatsbeginsel in 2021 hoeven deze kosten vanaf dat jaar niet langer door de gemeente Tynaarlo te worden betaald. Mogelijk komen daar wel kosten voor in de plaats van inwoners van de gemeente Tynaarlo die in een soortgelijke voorziening als die van VNN of Samenhuis in een andere gemeente worden opgenomen.

PGB's Jeugd (budget € 315.000)

De uitgaven voor de PGB's zijn hieronder per periode weergegeven. Het aantal cliënten bedroeg in januari 2018 42 en is gedaald naar 30 in de maand maart 2019. De werkelijke uitgaven aan deze PGB's zijn in 2018 met meer dan 50% gedaald, tot een bedrag van € 315.000. De daling van de uitgaven van de PGB's verklaart ook voor een deel de stijging van de zorgkosten in natura, omdat de kosten van zorg in natura hoger zijn dan een PGB voor dezelfde zorg. Het budget voor de Jeugd-PGB's is voor 2019 gebaseerd op de uitgaven in 2018. De in de grafiek opgenomen uitgaven zijn een weergave van de voorschotten die aan de SVB worden betaald.

Bovenregionale jeugdhulp

De bovenregionale jeugdzorg wordt door de coördinerende gemeente Hogeveen uitgevoerd. De uiteindelijke bijdrage in de kosten bedroeg voor de gemeente Tynaarlo in 2017 € 270.000 en voor 2018 € 180.000. Voor 2019 wordt een lager bedrag aan kosten verwacht, omdat een deel van de kosten die voorheen via de gemeente Hogeveen werden betaald nu rechtstreeks voor rekening van de betreffende gemeente komen. Binnen het totale gemeentelijke budget voor de jeugdzorg is hier dus sprake van overheveling van kosten, niet van minder kosten.

4. Participatie

WPDA

De WPDA rapporteert per trimester. Over het eerste trimester 2019 hebben wij nog geen cijfers ontvangen. In juni wordt door het dagelijks bestuur de eerste bestuursrapportage besproken. De uitkomsten van die rapportage worden meegenomen in de najaarsbrief.